

A misty forest path in autumn. The path is covered in fallen red and orange leaves. The trees are tall and thin, with some leaves still on the branches. The overall atmosphere is soft and ethereal.

DE TI BUD

VEJEN TIL FRIHED

CARSTEN THOMSEN

De Ti Bud

vejen til frihed

Copyright © Kristent Perspektiv
2016

Download flere bøger på:
www.kristentperspektiv.dk

De citerede vers er, hvor andet ikke er angivet, fra 1992-oversættelsen fra Det Danske Bibelselskab.

Indledning: Ti bud på frihed	4
Første bud: Kun en vej til Gud	14
Andet bud: Vores billede af Gud	20
Tredje bud: At ophøje og ære Gud	25
Fjerde bud: Arbejde og hvile	34
Femte bud: Ær dem over dig	43
Sjette bud: Et mord på livet	50
Syvende bud: Seksualiteten på afveje	57
Ottende bud: Stop tyven	65
Niende bud: Tungens magt	72
Tiende bud: Hvad hjertet begærer	80
Appendix til Sjette Bud: Dødsstraf	89

Indledning: Ti bud på frihed

**“Gud talte alle disse ord: “Jeg er Herren din Gud,
som førte dig ud af Egypten, af trællehuset”.**

2. Mosebog 20:1

De to stentavler, som Moses bragte ned fra Sinais bjerg efter mødet med Herren, står stadig centralt i den bibelske åbenbaring af Guds karakter og hans vilje med mennesker.

De ti bud blev givet specielt til Israel under den gamle pagt, men som kristne under den nye pagt erkender vi, at vi ikke kan stå relativt overfor de ti ord, som er indridset i sten med selveste Guds finger. Både profeterne, Jesus og apostlene forholder sig konkret til dem, som normerne for Guds moralske og etiske orden.

Budene er så universelle i deres karakter, at stort set alle mennesker finder budene - især i forholdet til næsten - indlysende og sande, og de har haft en enorm indflydelse i den vestlige civilisation, og selvfølgelig især i kirkens historie. Her er Dekalogen blevet flittigt brugt i oplæringen af kristne, fx i Luthers Lille Katekismus og Store Katekismus, i Calvins systematiske teologi Institutes of Religion eller som grundlaget for udarbejdelsen af en kristen etik, som fx Aksel Valen-Senstads glimrende bog Kristen Etik.

Dekalogen er hovedoverskrifter, som fremstiller prioriteterne og det bibelske mønster, som alle mennesker er kaldet til at leve

deres liv efter. Først i vort forhold til Gud og dernæst i forholdet til medmennesket.

Først frelse - så lov

Dekalogen må først og fremmest ses som en del af Guds frelseshistorie. Den blev givet til det jødiske folk som grundlaget for Guds pagt med Israel, efter at Gud havde ført jøderne ud af slaveriet i Egypten. Så før den store Lovgiver på Sinai taler inde fra ilden og udråber de ti ord til Israel, så har folket oplevet ham som den store Befrier.

Før folket fik loven, stod de allerede i et forhold til Herren og havde erfaret hans kærlighed. Loven var en gave fra Guds nådige hånd. Det var ikke et middel til blive tilgivet. De troende under den gamle pagt blev ikke frelst, fordi de overholdt loven, men fordi de i tro, tillid og ydmyghed overgav sig til Gud og hans frelsesgerning og åbenbaring, som den kom til udtryk i tiden før Kristus. De håbede og ventede med længsel på at se Guds løfter opfyldt. Davids indstilling var den, som Gud søgte og anerkendte, ja, som altid søger: "Mit offer, Gud, er en sønderbrudt ånd, et sønderbrudt og sønderknust hjerte afviser du ikke, Gud. (Salme 51:19).

Så det er ikke en despot, der taler fra et røgfyldt bjerg, men en Befrier, der ønsker at Hans folk skal blive ved med at være frie og som ikke ønsker, at folket igen skal ende i fangenskab. Som er besluttet på at bevare folket midt blandt fjender og igennem dette folk at bringe velsignelse til hele verden. Ser vi kun røg, torden og lyn og tænker vi kun på loven som en stram og streng spændetrøje, så går vi fejl i byen. I forgrunden står ikke lovens strenghed som en

moralistisk eller legalistisk vej til frelse, men kaldet til frihed, Det bliver gentaget igen og igen i Det Gamle Testamente.

Israel skal lytte til Guds love, gentage dem og huske dem, følge og adlyde dem, holde fast ved dem - og det vil resultere i, at de vil "leve". At de vil blive ved med at være frie, få fred og et langt liv. Og modsat, hvis de forkaster Herrens bud, så vil de ikke finde fred. (5. Mos. kap. 4 og kap. 28-30).

Ti bud på frihed

Gud er vor Skaber - derfor er han også den perfekte til at være Lovgiver, for han kender os ud og ind og ved, hvad der er til vort bedste. Dekalogen er en meget grundlæggende del af Guds manual for livet levet Coram Deo, Foran Guds ansigt. Heri fortæller Skaberen, hvordan vi bedst fungerer i den skabte orden.

Når vi ignorerer eller overtræder Guds bud, så ødelægger vi noget grundlæggende i os selv. Guds lov er ikke noget, som tilfældigt er sammenstrikket ud af ingenting, fordi Gud ikke havde noget bedre at foretage sig end at plage Israel. Nej, den fremstår ud af Gud selv og åbenbarer Hans egen karakter.

I loven tegner Gud et selvportræt. Du må ikke vidne falsk mod din næste. Hvorfor ikke? Fordi Gud ikke gør det. Fordi han taler sandt. Fordi der ikke er løgn i ham, der er vejen, sandheden og livet. Fordi hans ord og løfter står fast. "Du må ikke stjæle". Hvorfor ikke? Fordi Gud er giveren af alle gode gaver. Fordi han er forsynets og velsignelsens Gud, og ved, hvad vi har behov for.

Det er værd at bide mærke i hyldesten til Herrens lov - eller Guds undervisning og oplæring generelt - i Salme 19 og 119, som giver et

indblik i lovens hensigt og natur som en velsignelse til folket, bud, der giver indsigt, visdom, vejledning, trøst og opmuntring.

I de første tre bud ønsker Gud at beskytte os ved, at vore liv bliver forankret solidt hos ham alene, fordi han alene er Kilden til et velsignet og lykkeligt liv. Al åndelig velsignelse flyder fra ham. Vi er skabt af ham og til at have fællesskab med ham. Ved at knytte sig til ham erfarer vi det, vi var skabt til. Han advarer os mod vores hang til afguder, som jo netop altid fører os bort fra Gud.

Det fjerde bud fortæller os noget grundlæggende sandt om vores plads i naturens orden. Seks plus én dag er indgraveret i vor menneskelige natur. Vi fungerer bedst i en sabbatsrytme. Gud kalder os ud af rotteræset, ud af et neurotisk, hektisk forbugersamfund for at give os tid til at takke og meditere over Kilden til vort liv og frelse.

Med det femte til det niende bud ønsker Gud at værne og udvikle vort forhold til medmennesket og samfundet generelt. Budet om at ære sin far og mor fortæller os, at anarki, kaos og opløsning vil råde, hvis der ingen respekt mere er overfor myndighederne, både i hjemmet, i kirken og i samfundet. Gud ønsker også at værne om vores nabos ægteskab og familie, om hans ejendele og ry og rygte. At bryde disse bud vil betyde at vores liv og samfundslivet generelt ikke vil kunne udfolde sig, som Gud ønsker det.

Det tiende bud ligesom opsummerer det hele ved at pege mod hjertets indre begær. Misundelsen, vi så hurtigt nærer mod næsten, utilfredsheden over vor egen livssituation sat op imod andres, vrede mod Gud selv. Dette får os til at gribe efter ting, som ikke er vores, og som ikke vil bringe os lykke og glæde. Gud ønsker i stedet at plante nøjsomhedens sæd i vort hjerte, så vi - mætte i ham - kan sige "Herren er min hyrde, mig skal intet fattes".

Langt fra de ti bud

Men ser vi dette liv efter Guds vilje - i vort eget liv? I kirken? I samfundet generelt? Hvilke følger får det for et samfund, der har løsrevet sig selv fra Skaberen og Frelseren og istedet bliver afhængige af tørre brønde, der ikke giver liv? Hvilke resultater får det, når vi forsøger at presse så meget underholdning, fritidsaktiviteter og arbejde ind i hver dag, at alt flyder sammen til en stor pærevælling af stress og jag, uden at vi stopper op for at reflektere over livet? Hvilke konsekvenser har det for et samfund, der ikke ønsker at beskytte det svage og forsvarsløse foster - ja, hvor vores respekt for de fattige og nødlidende nærmest kun forbliver en tilfældig eftertanke i ny og næ?

Hvilke konsekvenser har det, når der ikke sættes alt ind på at bevare ægteskabets bånd, men de fleste i stedet nærmest finder det naturligt at bryde det og endda møder så udbredt forståelse, ja anerkendelse og respekt. Hvilken pris må vi betale, når vi, sammen med medierne, skadefro finder så dyb tilfredsstillelse i at se skallen pillet af politikere og af kendte eller mere uskyldige "ofre", så deres gode ry og rygte bliver ødelagt for altid? Vi tåler ingen helte eller forbilleder mere. Ja, selv vores nærmeste har vi svært ved at unde større opmærksomhed end vi selv. Hvad bliver overskriften på vores liv, hvis vi bliver ved med at begære og altid finder græsset grønnere et andet sted, så vi aldrig slår dybe rødder hos Gud og så sjældent finder virkelig hvile og trøst og tilfredshed hos Jesus?

De ti bud bliver med disse indledende spørgsmål også et spejl, som vi kan holde os selv og samfundet op imod, hvor vi kan se os selv, som vi virkelig er. Her bliver vi afsløret, ligesom Israel blev

afsløret. Og det gælder også os. Sat op imod vore liv som syndere, mod stenhjertet, så antager loven et strengt ansigt. Den optugter os til at se vores afmægtighed.

Vi står virkelig med et problem. Hvis Gud i Dekalogen åbenbarer hvem Han er, og hvordan vi skal indrette vores liv efter Hans vilje, og vi så alligevel ikke formår at leve i den sandhed, hvad skal der så ske med os?

Ja, som Gud kom Israel til hjælp og befriede dem ud af slaveriet i Egypten, så kommer Gud os nu til hjælp med en langt større forløsning - nemlig i sin Søn, verdens frelser og forsoner. Gud selv stiger ned af Sinais bjerg og bliver født ind i denne verden under loven, som et menneske. Tre ting gør han, som får afgørende betydning i vort forhold til loven. Han frelser os, han giver os sin Ånd, og tolker loven for os.

Gud frelser og giver ånden

Loven, som den blev givet på Sinai, var ikke nogen ideel ordning. Som et generelt udtryk for Guds vilje er den hellig, retfærdig og god, men som den står på stentavler peger den som resten af Det gamle Testamente også frem mod Jesus Kristus og det rige, som han introducerede. Jesus kom ikke for at nedbryde loven men for at opfylde den i den forstand, at han selv var det mål, som det pegede frem imod.

Jesus opfylder stedfortrædende loven for os med sit syndfrie liv, og derfor har loven heller ikke nogen fordømmende magt over os. Den angrende lovbruder bliver nu tilgivet af Lovgiveren. Lovens tyngende krav løftes af os, når vi findes i Kristus og han bliver vort liv og frelse. Han genopretter forholdet til os.

Men her stopper Jesu Kristi gerning ikke. For Han sætter os i stand til at adlyde ham og følge hans bud. Han ånder sit liv ind i os, vi får Den Hellige Ånd. De vidunderlige ord i Rom. 8:3-4 vil nu blive en realitet: “Det, som loven ikke kunne, fordi den kom til kort på grund af kødet, det gjorde Gud: Han sendte sin egen søn i syndigt køds lighed og for syndens skyld og fordømte dermed synden i kødet, for at lovens krav skulle opfyldes i os, som ikke lever i lydighed mod kødet, men i lydighed mod Ånden”.

Guds ånd kommer til os for at sætte os i stand til at leve det liv, som Herren har skabt os til, og som blandt andet Dekalogen beskriver. Så ikke længere skal loven skrives på dørstolperne og portene, ikke længere skal de sættes fast på panden og håndleddene (5. Mos. 6:8-9¹).

“Der skal komme dage, siger Herren, da jeg slutter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus, en pagt, der ikke er som den, jeg sluttede med deres fædre, den dag jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af Egypten. De brød min pagt, skønt det var mig, der var deres herre, siger Herren. Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk”.

(Jer. 31:31-33)

Jesus ønsker at ændre os indefra ved at skrive loven på vore hjerter i stedet for ydre krav, der kommer i form af Dekalogen skrevet på stentavler. Det er nu lovens ideal og længsel at blive en indre lov skrevet på menneskets hjerte.

Denne længsel fik loven helt tilfredsstillet i Jesus Kristus, og det vil den også blive helt og fuldt i os, når Guds-riget bryder fuldstændigt igennem ved tidernes ende. Ja, Himmeriget er allerede

i gang med at indtage verden. Vi vil aldrig i dette liv nå den perfektion, som Jesus forkynder om i Bjergprædikenen. Vi lever i et spændingsfelt mellem Riget, der er ved at indtage verden og den fuldstændige overtagelse.

Men vi kan allerede nu trække på Rigets ressourcer for at opfylde Jesu krav og lovens hensigt og mening, men der vil altid ligge foran os en dybere og højere retfærdighed, som venter på at blive praktiseret.

Derfor bliver budene også samtidig til løfter for de kristne. For vi lever i håbet om en dag, da vi ikke skal have andre guder end Den Treenige Gud. Hvor vi vil elske Jesus med hele vort hjerte, sjæl og styrke.

Målet for en kristen er med Dallas Willards ord at "blive den type person fra hvem lovens gerninger naturligt flyder". Budene betyder ikke bare, at vi regelret skal overholde "gør ikke" eller "gør dette", men at vi bliver den helhjertede person, som instinktivt med glæde "gør det" eller "ikke gør det".

Der er altid en fare ved en liste med ydre bud og regler, nemlig at vi kommer til at opfatte budene som noget statisk, der kan tilegnes i enhver situation, som vi kan bruge til at få konkrete svar på alle livets spørgsmål, men hvor vi samtidig nedtoner eller helt glemmer motiverne, formålet og ånden, som vi handler i.

Her starter legalismen, som vi ser det i sin yderste konsekvens i farisæismens lovtrældom, hvor de lærde for at beskytte loven tilføjede en masse andre forskrifter, som kortlagde livet i alle mulige små detaljer - og de forestillede sig, at de ved ihærdighed og knofedt kunne overholde loven til punkt og prikke.

Radikale bud

Ved en overfladisk læsning af de ti bud kunne vi jo hastigt krydse et par stykker af. Jeg laver ingen gudebilleder, jeg slår ikke ihjel, og jeg respekterer da mine forældre. Og vi har lynhurtigt reduceret Guds etiske krav til vores egne begrænsede idealer, og vi er næsten lige ved at nikke samstemmende med den rige mand, der uden at rødme forkynder, at han har overholdt det hele fra sin ungdom af.

Men Jesus lader os ikke slippe så nemt. Han fremhæver nemlig de indre retfærdige holdninger, der skal ligge bag ved og styre vore ydre retfærdige gerninger. Uden de er til stede er det ikke sand retfærdighed. Og dermed er han med til at afsløre al vores hykleri og skuespil. "Du må ikke begå drab" - ok, siger Jesus, det kan godt være, at du ikke har slået nogen ihjel - men du har alligevel brudt dette bud, hvis du kalder din bror for en idiot.

Jesus koger desuden budene ned ved at fokusere på sindelaget som det centrale. Fil. 2:5: "I skal have det sind over for hinanden, som var i Kristus Jesus". Alle bud, love, forskrifter og befalinger flyder i realiteten ud af de to store bud: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind"....og "du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne." (Matt. 22:37-40).

Det er et nyt bud, men ikke med et helt nyt indhold. Jesus henviser nemlig til to bud, der allerede fandtes i Det Gamle Testamente (5. Mos. 6:5² og 3. Mos. 19:18³). Det dobbelte Kærlighedsbud integrerer alle de andre bud - ja, hele loven. Det er den nye befaling, Guds riges nye lov, essensen af kristen livsførelse og kristen etik.

Dekalogen kan ses som en mere konkret udvidelse af Det dobbelte Kærlighedsbud: Først kærlighed til Gud (budene et til fire)

og kærlighed til næsten (budene 5-10). De ti bud indeholder samme universelle principper, selvom de ti bud samtidig specificerer disse principper til Israel, og vi derfor må læse dem i den kontekst.

Vi må ikke glemme, at Dekalogen tjente nogle helt specifikke frelseshistoriske formål under den gamle pagt, og det vil også få indflydelse på vores tolkning af dem, især omkring sabbatsbudet. Taler vi om Guds evige lov, som gælder for alle til alle tider, så finder vi den udtrykt og opsummeret i Dekalogen. Men den er også udtrykt andre steder i Moseloven, i Kristi lov (1. Kor. 9:21⁴, Gal. 6:2⁵) og i naturloven (Rom. 2:12-16⁶).

Budene i Dekalogen tages op i Det nye Testamente, men de tjener en anden funktion, end de gjorde, da de blev udtrykt under den gamle pagt. Dette må siges, så vi ikke ophøjer Dekalogen for meget på bekostning af resten af Guds ord. De ti bud er en meget bred opsummering og er næsten udelukkende negative formuleringer, der primært peger på, hvad vi ikke skal gøre. De lægger vægt på nogle ydre handlinger, mens de siger meget lidt om de indre motiver, hjertets indstilling og de dyder, som Jesus pointerede i Bjergprædikenen. Skal vi lukke op for den rigdom og den dybde, som ligger implicit i budene, så må de læses i konteksten af Jesu opfyldelse af dem i sit liv og hans fokus på hjertets indstilling. Ja, de må tolkes i lyset af hele Skriften.

Set i lyset af alt dette, så vil Dekalogen dermed ikke blive et symbol på det mosaiske som et lovisk system.

“Der er derimod tale om, at Dekalogen i lyset af Det Nye Testamente og evangeliet er en åbenbaring af Guds vilje med hensyn til de grundlæggende forhold, som sammenfattes i kærlighedsbudet. Dekalogen giver i lyset af NT indhold og mening til kærlighedsbudet” (Aksel Valen-Sendstad i Kristen Etik).

Første bud: Kun en vej til Gud

“Du må ikke have andre guder end mig”

Anden Mosebog 20:3

En muslimsk leder udtalte for nogle år siden, at han både var muslim og kristen. For ham var Bibelen en hellig bog og “en god muslim er kristen, og en god kristen er muslim”. En lignende bekendelse kom en kvindelig præst i den episkopale kirke i Seattle i USA frem til, da hun erklærede: “Jeg er muslim og kristen, ligesom jeg er amerikaner af afrikansk afstamning og kvinde. Jeg er begge dele 100 procent”.

I bogen - og nu filmen - *Pi's Liv* - bliver hovedpersonen i sin barndom tiltrukket ikke blot af hinduismen, men også af kristendommen og islam på samme tid. De religiøse lærde fortæller ham, at han må vælge én religion, men Pi kan ikke se noget forkert i at være hindu, kristen og muslim på samme tid. Han finder smukke ting i alle religionerne. På et tidspunkt beder Pi “Tak Krishna, fordi du introducerede mig for Kristus”.

Dette religionsblandereri bunder i en udbredt opfattelse af, at der ikke er én unik åbenbaring fra Gud, men mange åbenbaringer og veje til Gud.

Ingen religion har patent på sandheden og i et pluralistisk samfund må kristendommen finde sin plads på lige fod med andre

religioner. Bibelens lære må pænt stille sig i køen sammen med andre udlægninger af åndelig visdom. Tidens mantra er, at vi alle er på vej det samme sted hen, om vi kalder det himlen eller nirvana - uanset om rejsen går via forskellige personer eller medier, om vi tilbeder Kristus, Krishna, Buddha eller Allah er lige fedt.

At være spirituel eller et åndeligt søgende menneske er et plusord i dag. Men vær frem for alt søgende, ikke totalt afklaret og påståelig om, at du alene har fundet sandheden. Det er ikke så vigtigt, hvilken religiøs retning, du går i, så længe du er tolerant, åben og oprigtig, så længe du ikke prøver at tvinge din sandhed ned i halsen på andre.

En journalist på Kristeligt Dagblad udtalte for nogle år siden:

- Jeg er kristen, og jeg tror på og er berørt af, at Gud elsker mig og alle mennesker. Jeg tror også på, at alle mennesker, som oprigtigt søger en mening, vil finde Gud. Uanset om vejen går gennem Buddha eller Blavatsky.

Kun én vej til frelse

Det første bud er i skarp konflikt med denne holdning. Bibelen forkynder, at der ikke er nogen anden Gud, end den, som Skrifterne åbenbarer. Der er ingen anden vej til frelse end gennem Guds Søn, Jesus Kristus. Der er en uoverstigelig kløft mellem den kristne tro og andre religioner, ja der er en afgørende forskel på at være kristen og være religiøs.

Jesus sagde til ham: "Jeg er vejen og sandheden og livet; ingen kommer til Faderen uden ved mig" (Joh. 14:6).

"Jesus er den sten, som blev vraget af jer bygmestre, men som er blevet hovedhjørnesten. Og der er ikke frelse i nogen anden, ja, der

er ikke givet mennesker noget andet navn under himlen, som vi kan blive frelst ved” (Ap. G. 4:11-12). “Vi forkynder, at I skal vende om fra disse tomme guder til den levende Gud, som har skabt himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer” (Ap. G. 14:15).

Disse vers understreger, at det er absolut afgørende, hvordan mennesket forholder sig til Jesus Kristus. Ja, vi kan ikke længere tale rigtigt og sandt om Gud uden at forholde os til Kristus, som Guds Søn, verdens Frelser og Herre. Eftertrykket er ikke på, at han kender vejen til Gud, eller viser os vejen til Gud, nej, han ER vejen. Han ER sandheden. Han ER livet.

Jesus er ikke blot et eksempel, som vi bør efterfølge, selvom han er det. Han er vejen, hvilket vil sige, at man kommer til Gud gennem Jesus, ved at overgive sig til ham og tro på Ham.

Kristus er ikke bare stor, som Alexander den Store er stor. Nej, han er unik, - ingen guder, personer eller magter kommer i nærheden af ham eller bare ved siden af ham i kraft, styrke og herlighed. Al ære og pris og lov må tilfalde ham, og han tåler ingen ligemænd.

Kristendommen er ikke nogen privat filosofi, men centrerer sig i stedet om Kristus og historiske fakta: At Gud selv åbenbarede sig og blev menneske og vandrede iblandt os.

At være kristen vil sige at have foretaget et afgørende og radikalt valg for Kristus. Der er ikke plads til, at vi tilbeder andre ting eller personer. Det er ikke et både-og, men et enten-eller.

- Ingen kan tjene to herrer. Han vil enten hade den ene og elske den anden eller holde sig til den ene og ringeagte den anden. I kan ikke tjene både Gud og mammon, siger Jesus (Mat. 6:24).

Så bombastisk, radikalt og ja, “ensporet” taler Skriften. Så absolut og insisterende er Skriften i sit kald til mennesker. At de må omvende sig og vende sig fra afguderne, som de engang tjente. Og

når de er blevet kristne, at de må fortsætte med at vogte sig for afguderne.

Denne forkyndelse er blevet betroet kirken, som har fået overleveret evangeliet, og den er kaldet til at give det videre til alle mennesker (Ap. G. 17:30-31⁷).

Pluralisme, som er den moderne vestlige verdens ortodoksi, vender sig imod en sådan tale om en definitiv, absolut, universel og unik Frelser. Jesus må godt være frelser for dem, der tror på Ham, men forkyndelsen om, at alle skal tro på ham og kun kan frelses ved at bøje sig for ham er absurd og virker anmasende. At han er "sandheden" betragtes som arrogant og nedladende over for andre "sandheder". For det moderne menneske er han er jo blot en blandt mange frelsere.

Men Bibelen insisterer på at være universel, for Kristus er ophøjet over alle andre, han er fra evighed til evighed den samme - Skaber, Frelser, Forløser og Herre. Herren er én!

Der hvor han ikke tilbedes, der undertrykkes sandheden og åbenbaringen om ham. Der kommer jøden, muslimeren, buddhisten og ateisten ind under den samme dom. Det er afgudsdyrkelse. Der er ingen neutral grund at stå på. Ingen kan dække sig ind under sin egen religion og sige, at man da respekterer Jesus eller tro, at man ikke behøver at forholde sig til Kristus.

Læs følgende skriftsted med det første bud i baghovedet: "I må ikke have andre guder end mig".

Og en tredje engel fulgte efter dem og sagde med høj røst: "Hvis nogen tilbeder dyret og dets billede og sætter dets mærke på sin pande eller hånd, skal han også drikke Guds harmes vin, skænket ufortyndet i hans vredes bæger, og han skal pines i ild og svovl for øjnene af de hellige engle og Lammet. Og røgen fra deres pinsler

stiger op i evighedernes evigheder, og de har ingen hvile, hverken dag eller nat, de der tilbeder dyret og dets billede eller tager dets navn som mærke. Her kræves der udholdenhed af de hellige, dem som holder fast ved Guds bud og troen på Jesus". (Joh. Åb. 14:9-12).

Kapitel 14 fortæller, at alle dem, der ikke tilbeder Lammet, tilbeder dyret. Enhver bærer enten dyrets mærke eller Lammets mærke.

Jeg føler mig ilde tilpas over et sådant skriftsted. Kan man overhovedet citere det uden at blive kaldt en ufølsom fanatisk snævertsynet fundamentalistisk helvedesprædikant? Ja, man bør i hvert fald ikke citere det uden en stor portion selvransagelse og ydmyghed over for det profetiske ord.

Måske er det udtryk for, hvor påvirket kristne er af tidsånden, at vi nærmest skammer os over, at sådanne ting står i Bibelen. Hvor gerne vi ville nedtone Skriftens meget skarpe dom over afguderier. Er syndefaldet virkeligt så stort og skæbnesvangert? Er tilgivelse så nødvendig? Er der ikke noget håb for dem, der står uden for frelsen i Jesus Kristus? Er dommen så entydig sort/hvid? Hvorfor er der i stedet for himmel og helvede ikke en A og en B himmel. Det ville man da kunne forklare folk var rimeligt.

Og så igen. Det er netop her, at kristendommen adskiller sig fra verdensreligionerne - for anstødsstenen er netop ved korset, der hvor Guds kærlighed og nåde stråler klare og hvor menneskets synd og håbløse situation udstilles tydeligst. Al håb om frelse uden om Jesus knuses her. Og omvendt - netop fordi mennesket kun kan frelses ved troen på Jesus og ikke ved egne selvretfærdige gerninger, så tilbydes frelsen til alle uden undtagelse.

Et unikt evangelium

Evangeliet er universelt og unikt, fordi Kristus er universel og unik. Fordi Gud blev menneske i den historiske person, Jesus Kristus, som levede på jorden, døde for vore synder, overvandt døden, blev ophøjet til himlen og sendte Helligånden.

Evangeliet er knyttet til Kristus, og disse historiske fakta. Men det er også et dybt personligt evangelium, for det knytter den enkelte til Kristus, forener den kristne med Gud på en måde, som ingen anden religion. Kristus er vor levende Frelser og Herre, der tager bolig i os, der leder os og styrker os.

Det er godt at skaffe sig et kendskab til andre religioner, der er heller ikke noget i vejen for dialog med buddhisten eller muslimen, men det må ikke ske på bekostning af evangeliet. Al snak om, at det egentlig til syvende og sidst er den samme Gud vi tilbeder, bare i en lidt forskellig forklædning, må afvises.

Kirken må fastholde dette unikke evangelium midt i en tid, hvor det enkelte menneske vil sammenstrikke sin egen personlige spiritualitet. Vi fastholder, at det er muligt at komme til erkendelse af evangeliet, som bliver kaldt "sandhedens ord". Hvor upopulært det end lyder, så fastholder vi, at Kristus er Sandheden med stort S. Gud har definitivt åbenbaret sig selv i Kristus. Der er kun én Gud, der er kun én Herre. Den treenige Gud alene må tilbedes og ophøjes.

"Hvad angår det at spise kød, som har været ofret til afguderne, så ved vi, at der ikke findes nogen afgud i verden, og at der kun er én Gud. For vel er der såkaldte guder, både i himlen og på jorden – der er jo så mange guder og så mange herrer. Men for os er der kun én Gud, Faderen; fra ham er alle ting, og vi til ham. Og for os er der kun én Herre, Jesus Kristus". (1. Kor. 8:4-6).

Andet bud: Vores billede af Gud

“Du må ikke lave dig noget gudebillede i form af noget som helst oppe i himlen eller nede på jorden eller i vandet under jorden. Du må ikke tilbede dem og dyrke dem, for jeg, Herren din Gud, er en lidenskabelig Gud. Jeg straffer fædres skyld på børn, børnebørn og oldebørn af dem, der hader mig; men dem, der elsker mig og holder mine befalinger, vil jeg vise godhed i tusind slægtled.

Anden Mosebog 20:4-6

Det første bud advarer os mod at tilbede andre guder end den eneste sande Gud, Bibelens treenige Gud. Det andet bud advarer os mod at tjene Gud på en falsk og forkert måde.

Det andet bud er ikke primært optaget af at advare os imod religiøs kunst - billeder eller film, der viser bibelske temaer eller portrætterer Jesus, som for eksempel den seneste Jesus-film, *The Passion*.

Men det advarer os imod at fremstille skulpturer eller malerier og lade dem repræsentere Gud, så vi tilbeder Ham gennem disse materielle ting. Og dybest set advarer det os imod falske sindbilleder af Gud - at huse en unuanceret og forvrænget forestilling om Gud i vore tanker.

Det er et imponerende syn at træde ind i Skt. Peterskirken i Rom, som jeg gjorde for nylig, men også forstemmende at se folk kysse fødderne på en granitskulptur af Peter eller tilbede foran et ikon af Maria og Jesus-barnet. Nu vil en god katolik jo sige, at han

ikke tilbeder skulpturen af Peter, eller ikonet af Maria eller Jesus, men at det blot hjælper ham i tilbedelsen at få sat billeder på det objekt, de henvender sig til.

Men så fyldt er Peterskirken med relikvier og andre "hellige" ting og sager, at det blokerer snarere end fremmer den direkte tilbedelse af Gud. Og hurtigt bliver disse "hellige" ting tillagt magisk værdi, som for eksempel alle de grædende Maria-ikoner, hvor præster opsamler tårerne i små beholdere, som derefter har helbredende virkning.

Det kan måske synes uskyldigt at have et billede af Jesus afbildet som Hyrden eller som den, der modtager de små børn og ophænge det på en central plads i kirken. Men så er det det billede af Jesus, vi hver søndag bliver mindet om. Hvorfor ikke fremstille et af Jesus ridende i triumf og styrke på en hvid hest til minde om hans almagt og dom? Og det bliver sikkert et blegansigt og ikke en mørkhudet semitisk version af Jesus, som vi fremstiller.

Det er ikke fordi, at vi i alle situationer behøver at være billedstormere. Gud elsker skønhed og kreativitet, og Han udsteder ikke her et forbud mod at producere religiøs kunst. Men den må primært udfolde sig uden for kirkerummet.

Jo, der er da plads til et enkelt kors, en glasmosaik eller et kunsthåndværksindrettet bord til nadveren eller lysestager og andre enkle ting, der minder os om at vi er i en kirke. Men det kan meget hurtigt tage overhånd og skygge for det egentlige, nemlig Ordet, som må have en central plads. Forkyndelsen af Guds Ord som det bærende i gudstjenesten, det former vor tilbedelse og tænkning om Gud, og det behøver ikke at hjælpes på vej af malerier eller ikoner. Vi må ikke blande vor tilbedelse, både den private og den fælles, sammen med afbildninger af Jesus eller Faderen.

Det samme kan vel siges om tilbedelsen af Gud gennem sang og musik. Vi må her også passe på, at vi ikke gør lovsangen til ren "performance" - professionaliserer den, så den partout skal hjælpes på vej med en masse instrumenter og understøttes med lovsangsledere, der brænder så meget igennem, at de overskygger den fælles lovprisning, som er det egentlige.

Kontrol med Gud

Hvorfor denne alvorlige advarsel om ikke at lave nogen form for gudebilleder?

Fordi en afbildning af Gud er et forsøg på at kontrollere og begrænse Gud. Sådan forestiller jeg mig Ham, sådan vil jeg tilbede Ham. Det er et forsøg på at sætte noget ind mellem mennesket og Gud, som vil forvrænge vort syn på Ham. Men Gud vil ikke lade sig diktere og ind-passe sig i vores forestillinger om Ham. Et billede er vort ubehjælpelige forsøg på at gøre den usynlige Gud synlig, at gøre den ophøjede Gud jordnær, at gøre den ubegribelige Gud begribelig. At tilbede vor forestilling af Gud, det vi kan lide ved Ham, i stedet for den sande Gud.

I så ingen skikkelse, I hørte kun røsten....I så ikke nogen skikkelse, den dag Herren talte til jer på Horeb inde fra ilden. Gør derfor ikke noget så ødelæggende som at lave jer gudestatuer i nogen som helst form (5. Mos. 4:15).

Gud er ånd, og de, som tilbeder ham, skal tilbede i ånd og sandhed (Joh. 4:24).

Han, den eneste, som har udødelighed og bor i et utilgængeligt lys, og som intet menneske har set eller kan se. Ham være ære og evig magt! Amen (1. Tim. 6:6).

Ethvert billede af Gud, som vi ville fremstille, ville være noget mindre end den Herre, som åbenbarede sig på Guds bjerg, Horeb. Nej, Gud er ånd, og han er ikke knyttet til et bestemt sted eller nogle særlige ting. Lad os heller ikke gøre nadveren til noget mystisk, som om der i brødet eller vinen opstår noget magisk, når vi spiser det. Det er symboler, rige og nærende for ånden, men brødet og vinen forvandler sig ikke til Jesu legeme og blod.

Vi må ikke lade nogen ting eller praksis eller metode eller noget andet komme i vejen for den direkte umiddelbare tilbedelse og vej til Gud end den, der findes i Jesus Kristus.

Skyggerne fra Det gamle Testamente er forsvundet. Ikke mere er der et tempel, men Jesus er det sande tempel. Han skal ikke kun tilbedes i Jerusalem, men overalt. Det andet bud adlydes ved Kristus-centreret tilbedelse, oplyst af evangeliet, centreret om forløsningen i Kristus Jesus. Han som “er den usynlige Guds billede”.

I troen skuer vi Gud, og han åbenbarer sig i hans Ord til os. Ved at lytte til Guds Ord og bruge tid sammen med den usynlige Gud i bøn og tilbedelse vil vi få et langt rigere kendskab til Gud, end noget simpelt menneskeskabt billede kan give.

“Smag og se, at Herren er god” (Sal. 34:9), “Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig” (Joh. 10:27), “Salige er de rene af hjertet, for de skal se Gud” (Matt. 5:8). Gud er en personlig ånd, og vi kan have et personligt forhold til ham. Når hans Ånd rører vore hjerter og vor ånd, så får vi lov til at smage, se og høre Gud, som han virkelig er.

Men kender vi så lidt til dette fortrolige nærvær med Gud selv, så vi i stedet erstatter det med andre ting, der skal fremmane eller efterligne samfundet med Gud?

Vi ser hen til de andres spiritualitet, hvor rig den er på røgelse, lys, ikoner, mosaikker, pilgrimsvandring, meditations-former, rosenkranse, krucifikser osv. Hvor flot Kristus-figuren er i den kirke, hvor meget gang i rytmerne, der er i lovsangen i den kirke, hvor smukt orglet lyder i den kirke eller hvor mægtige undere og helbredelser, der sker i den kirke.

Kan vi holde på den næste generation af unge kristne, hvis de ikke får en på opleveren? Og når prædiken, nadver og fællessang ikke fænger, hvad erstatter vi det så med?

Endelig må vi spørge os selv om, hvilke mentale billeder af Gud, der kommer frem på vores indre skærm. Krymper vi os konstant foran Gud i frygt og uden frimodighed, fordi vi ikke har oplevet friheden i evangeliet og glæden ved Guds nåde og tilgivelse? Eller er vi ligeglade, når Guds ord tiltaler os, så vi glemmer, at han ikke alene er vor Frelser, men også vor Herre, som vi må bøje os for? Hører vi kun de trøstende ord fra Gud, men skimmer hen over Guds advarsler og formaninger?

Vi bør være oplyst af Bibelens åbenbaring af Gud, så vi tilbeder Ham, som Han er. Gud har talt til os - gennem profeterne og gennem sin Søn, Jesus Kristus. Lad os grunde længe og dybt over Jesus Kristus, hans person og gerning, for igennem ham åbenbares Guds natur og Guds nåde - i Ham samles trådene og Guds formål med os som tilbedende mennesker.

“Og dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus” (Joh. 17:3).

Tredje bud: At ophøje og ære Gud

“Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn,
for Herren vil aldrig lade den ustraffet,
der bruger hans navn til løgn”.

Anden Mosebog 20:7

For et stykke tid siden var der en, der gjorde sig lystig over en hjemmeside han havde fundet, hvor man kunne udklæde Jesus på korset som en slags voksdukke.

Jo, put Superman-kostume eller baby-tøj på den lidende Kristus - hvorfor ikke - det er fair game, bare en uskyldig spøg. “Nej, det er ikke morsomt”, lød mit svar - nok lidt hårdt - til hans store forbløffelse.

At nedsænke et kors i urin, eller at præsentere “Jesus” som pornostjerne på en sex-messe afholdt i påsken er andre eksempler på bespottelser og grove misbrug af Guds navn.

Folk kan jo godt påberåbe sig humor, ytringsfrihed eller kunstnerisk frihed, men det tredje bud begrænser vor kære ytringsfrihed, for vi er først og fremmest ansvarlig over for Gud, for det, vi kommunikerer. Her står mennesket ikke frit og ansvarsløst.

Disse eksempler er kedelige symptomer på, at Gud er langt borte i folks hjerter og tanker. Kald det blasfemi, men selve ordet giver ikke ret megen mening der, hvor al fornemmelse for det hellige er forsvundet. Og måske bør det heller ikke overraske os i et sekulariseret samfund, at Gud og hellige ting ikke længere omtales i respektfulde toner. Men sørgeligt er det.

Bandeord, hvor man tager både himmel, helvede, Gud og Fanden i ed, er yderligere et udtryk for en udbredt vantro, selvom det ofte sker af vane uden at folk tænker over, hvad det er, de egentlig siger. Vi må dog ikke minimere det tredje bud til kun at omhandle bandeord, blasfemi og falsk edsaflæggelse med en hånd på Bibelen eller noget i den stil.

Det tredje bud taler ind i ethvert forhold, hvor vi bruger Guds navn tankeløst og respektløst, uden at give det den ære, som det fortjener. Der, hvor vi smykker os med navnet Jesus Kristus, men er langt fra ham i ord og gerning. Der, hvor vi misbruger bønner som en åben gavebod eller forkynder et falsk evangelium.

Jeg Er. Gud bruger sit navn til at åbenbare, hvem han er, hans væsen, hans egenskaber, hans karakter. Guds "navn" er Gud selv, som han har åbenbaret sig i Skriften, i historien. Intet mindre. At lovprise hans navn er det samme som at ære Gud.

Vis Herren ære og hæder!

Vis Herrens navn ære,
kast jer ned for Herren
i hans hellige majestæt.
Salme 29:1-2

Herre, vor Herre!
Hvor herligt er dit navn
over hele jorden!
Salme 8:1,9

Blandt de mange navne, som Gud har åbenbaret sig under, er der et, som får en særstilling. Det navn afsløres ved den brændende tornebusk. Gud svarede Moses: "Jeg er den, jeg er!" Og han sagde:

“Sådan skal du sige til israelitterne: Jeg Er har sendt mig til jer.” 2. Mos. 3:14. Dette navn oversættes i vores Bibel med “Herren” og i enkelte særlige tilfælde med “Jahve”. I den ældre oversættelse med store bogstaver HERREN.

“Jeg Er” kommer fra udsagnsordet “at være” eller “at eksistere”. Gud er den i hvem alt liv er og fra hvem alt liv udgår. Vi eksisterer kun, fordi Han Er. Og vi lever kun i kraft af ham, for han er livskilden. Men Gud er ikke nogen upersonlig urkraft eller energi i universet, men et Jeg. Han giver sig til kende over for Moses som en levende person, i hvem hele livsfylden er. Gud er for os og med os.

Når vi kommer til Det nye Testamente, ser vi en vidunderlig åbenbaring af dette navn. For Jesus selv kan forkynde, at “jeg er, før Abraham blev født.” (Joh. 8:58) og “den, der har set mig, har set Faderen” (Joh. 14:9).

Jesus er Jahve i kød, og derfor kan vi ikke tale om navnet Herren i det tredje bud uden også at lade det omfavne Jesus Kristus, navnet over alle navne (Fil. 2:9). “Der er ikke frelse i nogen anden, ja, der er ikke givet mennesker noget andet navn under himlen, som vi kan blive frelst ved.” (Ap. G. 4:12).

Det er i Jesu navn vi bliver frelst, og det er i Jesu navn, at alle skal bøje sig, “i himlen og på jorden og under jorden”. Aksel Valensdahl skriver meget rammende: “Guds navn står for alt det Gud er i sin herlighedsfylde, både som skaber og frelser”.

At ophøje og ære Gud

At kunne påkalde, lovprise, ophøje og ære Den treenige Guds navn er en velsignelse og et stort privilegium. Det er så at sige den positive side af budet. En kristen bør altid have starten af Fadervor

som en hjertesag. “Helliget blive dit navn” er en bøn, der bør smitte af på vores tilbedelse, på hele vort liv.

Vi ønsker at se Guds navn blive ophøjet i kirken, i vore liv, i verden. At han må blive elsket, adlydt og æret. At flere må se ham, som den Han er. Den almægtige, hellige, barmhjertige og nådige Gud.

Derfor bør vi heller ikke være ligeglade, når Jesus bliver latterliggjort og nedværdiget. Vi kan ryste på hovedet af ekstreme muslimers rasende reaktion over Muhammed-tegningerne. Men man må så til gengæld spørge, om moderne kristne ikke har en lidt for laissez-faire holdning over for Guds navn.

Overordnet er faren nok, at vi ofte bliver kliche-fyldte kristne. Vi bruger dette navn overfladisk. Vi er på fornavn med Jesus. Han er vores buddy. “Jesus rocks”. “Gud talte til mig i morges”, “det var Guds vilje”. Er det blot blevet fraser for os? Hvor meget plads bliver der til ærbødigheden, ærefrygten over for den tre gange hellige Gud?

1. Bøn:

Med hvilke motiver i baghovedet beder vi om dit og dat? “Herre, lad solen skinne, når vi tager på lejr”, “Herre, lad dette projekt på arbejdet lykkes”, “Herre, hjælp vores menighed til at vokse”. Det er der for så vidt ikke noget galt med, vi skal komme med stort og småt og med alle vore bekymringer til Herren. Men er det blot fordi, vi ønsker, at lejren kan glide problemløst og let for os selv, for at vi kan få en ekstra-bonus på jobbet eller være en mere succesfuld menighedsleder?

Så hurtige er vi til at skubbe vores egen sag forrest i bønner uden tanke på Guds planer. I stedet burde vi lytte til dette råd i Bill Hybels bog "Bøn Forandrer":

Før vi bringer et ønske frem for Herren, er det en god ide at spørge: Hvis Gud opfyldte dette ønske:

- ville det så give ham ære?
- ville det fremme hans rige?
- ville det hjælpe andre mennesker?
- ville det hjælpe mig til at vokse åndeligt?

I offentlige bønner kan vi også misbruge Guds navn. Farisæernes lange bønner på en fremskudt plads er et skrækeksempel.

Der er i visse kristne kredse også en tendens til, at sige "Jesus, Jesus, Jesus" eller "Herre, Herre, Herre" hele tiden og bruge Guds navn som en slags magisk formel, der kan styrke bønnens kraft eller blot som et middel til at udstille vores egen åndelighed.

Oftentimes kan det blot blive til en dårlig vane, så vi skødesløst bruger Guds navn hele tiden i tomme fraser og klicheer, men uden at hjertet er med i det.

2. Tilbedelse:

Vi ikke blot beder i Jesu navn, men vi synger også i Jesu navn. "Lad Kristi ord bo i rigt mål hos jer. Undervis og forman med al visdom hinanden med salmer, hymner og åndelige sange, syng med tak i jeres hjerte til Gud. Hvad I end gør i ord eller gerning, gør det alt sammen i Herren Jesu navn, og sig Gud Fader tak ved ham!" (Kol. 3:16,17).

Synger vi med tak i hjertet til Gud? Eller er det blot rutine, hvor lovsangen dovent lires af uden at hjertet for alvor er engageret? En tekst, der forkynnder Guds frelsesgerninger synges måske, mens vi er fyldt med bitterhed eller utilfredshed eller slet og ret ligegyldighed.

Når vi kommer til gudstjeneste for at tilbede og prise Gud, så er det en udfordring til os alle om at komme med en sang og en tak i vort hjerte til Gud. Her kan Jesu navn blive æret, ophøjet og prist af Guds folk, men det kræver også et helhjertet engagement fra hele menigheden.

3. Guds vilje:

Det er også farligt, hvis vi begynder at promovere vores egen agenda og tager Guds navn til indtægt for vores planer. “Det er Guds vilje, at vi gør det og det”. Folk bliver nødt til at følge os og være enige med os, fordi vi helt klart har Gud på vores side, og hvem kan argumentere imod disse planer? Ofte kan vi gøre det ud fra de mest noble motiver og med et dybt ønske om at tjene Gud, men alligevel blive ledt på vildspor.

Når katastrofen rammer spørger vi os selv “kan det virkelig være Guds vilje?” for vi har så svært ved at acceptere modgangen, mens fremgang og velstand og egne planer, der flasker sig, hurtigt får stemplet “Guds vilje”. Måske vi i enhver situation også her må spørge os selv, hvordan Herren kan bruge os til at fremme hans rige og vilje, bede ham om, at Hans vilje må blive vores vilje, så han kan få æren i den særlige situation, vi er i.

Husk de advarende ord i Esajas 55: 8-9, hvor folket tydeligt ikke havde Gud med i deres planlægning: “For jeres planer er ikke mine planer, og jeres veje er ikke mine veje, siger Herren; for så højt som

himlen er over jorden, er mine veje højt over jeres veje og mine planer over jeres planer”.

4. Forkyndelsen:

Alvorligt er det også, når vi misbruger Guds navn til en forkyndelse af et falsk, mangelfuldt forplumret eller overfladisk evangelium.

Når forkyndere i stedet fremmer deres egen position eller kun taler om deres egne kæpheste i stedet for at være tro mod det evangelium, som de har fået overleveret. Når upopulære sider ved det kristne budskab ignoreres, fordi forkynderne helst ikke vil stå sig dårligt med menigheden.

Det gælder også udadtil over for verden, hvis vi sliber de skarpe kanter af evangeliets udfordring eller nedtoner sider af Guds karakter eller emner som de sidste tider med dom og helvede i håbet om ikke at vække anstød.

5. Vort eksempel:

Desværre er det ikke sjældent, at verdens bespottelse og hån skyldes, at de kristne selv lever et liv, der vanærer Guds navn. Gandhi sagde engang: “Jeg er draget til jeres Kristus. Det er jer kristne, som foruroliger mig”.

Listen er lang over kirkens synder, og hver gang en fremtrædende kirkeleder tages i fusk med kirkemidlerne, eller endnu et eksempel på utroskab kommer frem, eller rækken af overgreb mod børn i den katolske kirke omtales, så kommer Gud til at stå som en løgner i folks øjne.

Som kristne er vi Guds ambassadører i verden, vi repræsenterer ham, for vi har bekendt os til hans navn og er hans tjenere. Når vi fortæller ikke-troende, at vi er kristne, så har de hurtigt en masse fordomme, men samtidig en hel del forventninger om, at vi er troværdige, at vi er til at stole på, at vi lever et liv, som er vores bekendelse værdig.

Jo, vi er syndere, og vi begår fejl, og vi falder, og dette må vi også bekende, så vi ikke står som hyklere og smykker os med falsk åndelighed. Men der burde også være en forskel på vore prioriteringer, vore valg, vore holdninger og vore handlinger og på verdens. Et er at blive hånet og spottet, fordi man er kristen. Noget andet er, at Guds navn bliver spottet, fordi kristne ikke lever, som de bør i verden.

“I skal hellige Herren Kristus i jeres hjerte og altid være rede til forsvar over for enhver, der kræver jer til regnskab for det håb, I har, men I skal gøre det med sagtmødighed og gudsfrygt og med en god samvittighed, for at de, der håner jeres gode livsførelse i Kristus, må blive gjort til skamme, når de bagtaler jer. For det er bedre, om det er Guds vilje, at lide, når man gør det gode, end når man gør det onde” (1. Pet. 3:15-17).

Det er netop opfordringen fra Paulus til kristne i en meget vanskelig situation. De må udholde mange ting, og lide for Kristus, for at Guds navn ikke må vanæres. “Alle, som er under slaveåg, skal vise deres herrer al den ærbødighed, de har krav på, for at Guds navn og læren ikke skal blive til spot” (1. Tim. 6:1).

Alt dette betyder ikke, at vi skal gøre den tragiske fejltagelse, som jøderne begik. De besluttede sig nemlig for slet ikke at tage Guds navn i deres mund, men overlod det kun til ypperstepræsten en

gang om året på forsoningsdagen i det allerhelligste at fremsige det hellige navn Jahve.

Nej, Gud ønsker, at vi skal bruge hans navn, i vore bønner, lovsang og forkyndelse. Han ønsker, at vores liv må afspejle vor bekendelse.

Fjerde bud: Arbejde og hvile

Husk sabbatsdagen og hold den hellig. I seks dage må du arbejde og gøre alt, hvad du skal; men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde eller dine husdyr, og heller ikke den fremmede i dine byer. For på seks dage skabte Herren himlen og jorden og havet med alt, hvad de rummer, men på den syvende dag hvilede han. Derfor har Herren velsignet sabbatsdagen og helliget den.

2. Mos. 20:9-11

Ikke sjældent kan man høre pressede kristne udbryde med et fortvivlet suk: "Jeg har ikke tid til alt det, jeg skal nå". Arbejdsliv, familieliv og kirkeliv synes ikke at gå op i en højere enhed, men tværtimod føles hver enkelt del at være en sur pligt. På arbejdet løber man hurtigere, fritidslivet fyldes med stressende aktiviteter, og i kirken er der også opgaver, der føles tyngende. Selv pensionisten har et forjaget udtryk i øjnene, mens han forpustet udtaler, at han aldrig har haft så travlt før.

De samme mennesker indrømmer også, at stilhed, bøn, andagt og bibellæsning er svær at presse ind mellem tv-avisen, tjek af arbejds-emailen, kørsel af barn til fodbold. Ja, nogle gange mener vi at have så travlt, at vi ikke engang har tid til at gå i kirke.

Døgnet har kun 24 timer sukker vi, nærmest som en stille protest mod Gud, der godt kunne have været lidt mere large - hvad med et 36-timers døgn, så ville alt flaske sig.

Vi er blevet opslugt af det, som en har kaldt hurtigheds-samfundets tyranni, der producerer udbrændte mennesker på samlebånd. Dette rammer også børnene, der i stigende grad får stress af en hektisk hverdag, hvor både forældre og børn halser efter et stramt program med arbejde, skole, lektier og fritidsaktiviteter. En psykiater har kaldt det et "jeg-nåede-det-lige-samfund".

Ophøre med at arbejde

Sabbatten kalder os til en nyorientering mod Gud, der er Herre over tiden, den kalder os til at indstille vores indre ur til den hastighed, Guds ur tikker i. "Din er dagen, din er natten, du har givet solen og månen deres plads", lyder salmistens pris i takt med Guds rytme (Sal. 74:16).

Sabbatten begrundes i Guds skabelse af himmel og jord, mennesker og dyr. Gud arbejdede seks dage og hvilede på den syvende. Her er vi tilbage ved tidernes morgen, og vi bliver mindet om, at Gud har indbygget en tidsrytme i skaberværket. Seks plus en.

Sabbatten udfordrer os til at standse op og kende og forstå, at Herren er Gud. Til at sige, "denne dag har Herren skabt, lad os juble og glæde os på den".

Det fjerde bud er en opfordring til at droppe arbejdsmarkomanien og aktivitetspresset. Et bolværk mod udbrændthed, nedslidning og en tilstand, hvor vi tappes for al fysisk og åndelig energi. Det er en udfordring til at slippe vore egne projekter, koble

af og lade Gud være nok for denne dag, komme i harmoni med Skaberen igen.

Tiden er ikke blot en ressource, som vi skal presse mest mulig ud af. Vi må modstå fristelsen til at fylde kalenderen så meget op, at der ikke er nogle blanke sider.

Det er en vidunderlig velsignelse fra Gud, at han rent faktisk har givet os den frihed at "ophøre", som sabbat egentlig betyder. At ophøre ikke blot med det daglige arbejde, men mere grundlæggende med behovet for at være produktiv og effektiv, ophøre med at forbruge, ophøre med bekymringer og stress og i stedet lade Gud være Gud over denne dag.

Jøden Abraham Heschel talte om sabbatstid som at "bygge katedraler i tiden", at stoppe op og erfare Guds hellighed i nuet, midt i tiden:

"Det er et stykke af tiden, hvor målet ikke er at have, men at være, ikke at eje, men at give, ikke at kontrollere, men at dele, ikke at underlægge sig, men at være i forbindelse med....Seks dage lever vi under tingenes tyranni; på sabbatten forsøger vi at komme i harmoni med helligheden i tiden. Det er en dag på hvilken vi er kaldet til at dele det, der er evigt i tiden, at vende os fra skabelsens resultater til skabelsens mysterium".

Vi kan i en sådan sabbatsstund minde os selv om, at Herren sørger for os, erkende med pris og tak, at Gud er Skaberen, Forsørgeren, Forsoneren, at han våger over os, også når vi har trukket stikket ud.

Profeten Esajas skriver om sabbatten, at det er en dag, hvor der ikke skal drives handel og laves aftaler. Hvor man ikke skal gøre, som man plejer. Igen er det denne trang til at udvinde noget af dagen til sig selv, tjene lidt ekstra penge, lave en masse aftaler og aktiviteter.

Nej, det er en dag, hvor de skal glæde sig “over lykken hos Herren. Jeg vil føre dig frem over landets høje og lade dig nyde godt af din fader Jakobs ejendom” (Es. 58:13-14). Lad Herren være fokus, lad hans gerning og frelse og udfrielse være fokus på denne dag. Det kan faktisk være svært for nogle at ophøre. Fristelsen er stor til at fylde hviledagen med nye gøremål, der gør dagen forjaget.

Jesus og sabbatten

Sabbatten begrundes også i 5. Mosebog 5:15 med Guds frelse: “Husk, at du selv var træl i Egypten, og at Herren din Gud førte dig ud derfra med stærk hånd og løftet arm. Derfor har Herren din Gud befalet dig at fejre sabbatsdagen”.

Så sabbatten finder sin begrundelse både i skaberværket og i frelsesværket, og disse to aspekter samler sig smukt i evangeliet om Jesus Kristus. Med ham introduceres en ny menneskehed, en ny åndelig skabning, der er forenet med Jesus. Som Paulus siger i 2. Kor. 5:17-18: “Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til! Men alt dette skyldes Gud, som forligte os med sig selv ved Kristus.”

Den jødiske sabbat omtales i Kol. 2:16-17⁸ som en skygge af det, der skulle komme, nemlig Jesus Kristus. Sabbatten er, - ligesom ofringerne, en del af den gamle pagt, et tegn på pagten mellem Gud og jøderne (2. Mos. 31:12-17⁹), og den blev afskaffet med Jesu komme, og gælder derfor ikke mere for kristne. Sabbatten pegede som et tegn frem mod Jesus, og det er i troen på Kristus, at vi erfarer den hvile, som sabbatten peger på.

Sabbatten i Det Nye Testamente ses ultimativt i lyset af Jesu frelse som en hvile, der peger frem mod Himmelen, men som vi

allerede nu får lov at opleve ved at være en del af den nye skabning i Jesus Kristus - en hvile ved at kunne leve i syndernes forladelse hver eneste dag. Der er et "allerede", hvor vi smager førstegrøden af frelsen og et "ikke endnu", hvor vi lever i forventningen om Herrens komme og frelsen i al dens fylde og virkelighed.

Jesu liv var til tider stressende og fyldt med aktiviteter, men han skruede også ned og brugte tid på andagt med sin Fader i Himlen. På hviledagen ses han både i templet for at tilbede, på en stille sabbatsvandring på landet og i fuld aktivitet for at hjælpe mennesker i nød ved at helbrede dem og frelse dem. Han kalder sig Herre over sabbatten og indbyder folk, der er trætte og tyngede af byrder til at finde deres hvile i ham. Og for jøderne betød denne hvile én ting: Sabbat.

Jesus minder farisæerne - og os - om, at der er noget, som er vigtigere end hellige dage, og det er en hellig person; at han står iblandt dem og legemliggør sabbatten - og sabbatten bliver i Jesu ordstrid med farisæerne primært et opgør om hans autoritet, og hvordan mennesker forholder sig til ham som skaber og frelser. Sabbatten var nemlig på Jesu tid blevet en hindring, snarere end en åbenbaring af, hvem Gud er.

Skaberværket hviler

Men det er også mere end blot en personlig frelse og en personlig åndelig hvile. Hele skaberværket er inkluderet i Jesu mission. Hele skabningen sukker, håber, længes og venter på den dag, hvor den skal blive befriet fra "trældommen under forgængeligheden". Jesus byder over mennesker, havet lyder hans røst, sygdom og død mister sit greb, mosten flyder ved et enkelt ord fra Jesus og der er en

overflod af mad til tusinder i en enkelt kurv. Universets Herre står iblandt os og er i gang med at genskabe og genetablere den harmoni, der engang var i skaberværket, den harmoni som vil finde sin endelige opfyldelse, når han kommer igen.

Det er endelig ved at blive sabbat igen, vi ser dette glimt af sabbatshvile i Jesu gerning, glimt af den første sabbat Gud nød, da han hvilede og pustede ud og nød sit skaberværk i fulde drag.

Det er nemlig ikke kun mennesker, der skal hvile - også husdyret, og landet skulle hvert syvende år ligge "brak og urørt" 2. Mos. 23:10-11.

En af årsagerne til, at jøderne blev ført i fangenskab i Babylon var netop, at landet ikke fik nogen sabbatshvile, og det sørgede Herren for ved at fjerne dem fra landet. Det er jo en advarsel, som også rettes mod verden i dag, hvor end mennesker, dyr og jorden udpines.

Det fjerde bud brydes der, hvor børn udnyttes i miner med lange arbejdsdage og nul hviledage, når der pilles med naturens orden i stamcelleforskning, når køer genmanipuleres og vanskabes for at presse mere mælk ud af dem, når regnskovene fældes, kemikalier hældes i søen og naturen ødelægges.

Det er intet under, at Herren en dag vil kræve folkeslagene til regnskab, rense jorden så der kan gøres plads for en ny himmel og en ny jord, hvor Guds herredømme over hele skabningen genetableres, hvor Guds rige vil blive oprettet, hvor harmonien i skaberværket vil blive genskabt, hvor Herrens store sabbat kan blive fejret efter Guds vilje.

Dette perspektiv må sabbatten også ses i. Vi har ofte en meget individualistisk fokus på evangeliet. Det handler ikke kun om, at enkeltpersoner bliver frelst og finder hvilen i Jesus. Bibelens fokus er langt bredere - ultimativt rettet mod Guds genoprettelse af hele

skaberværket, hans herredømme over hele universet. At Guds harmoni med mennesker og naturen bryder igennem, det er en forsmag på himlens glæder.

Den første dag i ugen

Sabbatten var for jøderne ikke kun en hviledag, men også en festdag, en dag, hvor de mødtes i templet og tilbad Gud. En dag, som de skulle kalde "frydefuld" - ikke blot fordi de så kunne slippe ploven, men fordi de sammen kunne bruge dagen til at prise Gud for alle hans velgerninger.

Det var en modtagen fra Guds nådige hånd, hans frelse, tilgivelse, fred og glæde. En tilsidesættelse af alt, så der blev tid til at modtage fra Guds Ord og tilbede sabbattens Herre.

Det er tankevækkende, at de første kristne fandt det naturligt at mødes på Herrens opstandelsesdag for at bryde brødet og mindes det, Herren havde gjort - for at mindes, at der var sket noget radikalt nyt, der brød med den gamle pagt og den gamle orden. For vi ser her, at de mødtes en dag ud af syv, på den første dag i ugen, og fortsatte dermed den "sabbatsrytme", som Gud allerede fra begyndelsen introducerede i forbindelse med skabelsen.

Men der gøres ikke et stort nummer ud af dette i Det Nye Testamente. Intet sted opfordres vi direkte til at holde hviledag, hverken om lørdagen eller søndagen, tværtimod er der steder i Paulus' breve, der minder os om, at vi må give hinanden stor frihed, når det gælder overholdelsen af helligdage (Rom. 14 og Kol. 2).

I Det nye Testamente er der et kald til både tilbedelse og til hvile, men der er ikke en forestilling om, at den første dag i ugen i sig selv er mere hellig end de andre dage, i Kristus er alle dage hellige. Men

denne første dag i ugen skilte sig alligevel ud fra den øvrige tid som en regelmæssig ugentlig anledning til at mødes med Guds folk og nyde fællesskabet med den opstandne Herre, en dag særligt mættet af budskabet om Jesu frelsesgerning.

Der advares om ikke at “svigte vor egen forsamling”, men i stedet gøre en dyd ud af at samles med de hellige og være under Guds ords forkyndelse som en regelmæssig del af ens kristne liv.

Det har altid været afgørende for mennesker at have højtider og hellige dage, og det gør ikke hverdagen ringere, tværtimod. For den almindelige tid får også mere kvalitet ved det, ellers ville vi bare have den samme trummerum dag ud og dag ind. Mennesket har brug for en sabbatsrytme i deres liv. For højtider og helligdage og hverdage.

Med tiden er søndagen også blevet den naturlige hviledag for kristne i og med, at den senere hen blev indskrevet som den officielle ugentlige helligdag i de kristne lande. Og det er for mange en god tradition. Men søndagens fokus er ikke primært den fysiske hvile, som i den jødiske sabbat, men eftertrykket ligger på tilbedelsen af Gud - jo, hvile fra arbejdet og andre aktiviteter, fordi der så bliver tid til at hvile ved Guds Ord, tid til gudstjenesten og det kristne fællesskab.

Søndagen er en glædesdag, en festdag til minde om frelsen i Kristus, en dag, hvor Herren er iblandt os og kommer med sin tilgivelse, fred, fornyelse og genoprettelse. Hvor vi ved gudstjenesten sendes ud for at tjene Gud hver eneste dag.

På grund af Kristi opstandelsesdag, så lever vi samtidig både i denne verden og for den kommende verden. På grund af den dag kan vi leve en dag om ugen, en time om dagen, ja alle ugens dage i en sabbats-ånd. Derfor kan sabbatten i den nye pagts perspektiv ikke indkaples til det at “helligholde en dag”.

På det personlige plan er det vigtigt, at vi alle har et sabbats-hjerte som Maria. Vi kan nemt identificere os med den fortravlede Martha og føler, at hun bliver lidt dårligt behandlet. Hun er jo den aktive, den tjenende, den selvopofrende, den pligtopfyldende, mens Maria bare hænger ved Jesu fødder og ikke bidrager med noget produktivt.

Men nej, sådan kan vi ikke læse historien. Da Jesus var der, holdt Maria "sabbat" sammen med sin Mester. Hun modtog fra Jesus, hun lyttede, tilbød og hvilede ved hans fødder. Havde han befalet hende at arbejde, havde hun gjort det. Men Martha havde for travlt til sådan en lille sabbats-stund for hendes pligter var det altoverskyggende, og Jesus måtte irettesætte hende for at lægge for stor vægt på hendes ihærdige aktiviteter - også selvom hun ville sige, at hun gjorde det for Herren.

Læst i denne kontekst får Jesu ord en dyb betydning:

"Martha, Martha! Du gør dig bekymringer og er urolig for mange ting. Men ét er fornødent. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tages fra hende."

Femte bud: Ær dem over dig

Ær din far og din mor, for at du må få et langt liv på den jord,
Herren din Gud vil give dig.

2. Mosebog 20:12

“Vi har en antiautoritær og demokratisk familie. Forældrene bliver ven med barnet og opfatter sig som en del af barnets netværk på linie med venner”.

Det er historikeren Henrik Jensen, der i sin bog “Det Faderløse Samfund”, bringer dette citat fra en psykolog.

Han taler i sin bog om det store “fadermord” i det 20. århundrede. Om at der ikke længere er respekt for autoriteterne som tidligere, for forældre, politibetjenten og politikerne. Om at ingen længere kan se sig selv i rollen som autoritativ “fader”.

Hvor man tidligere havde en overvægt af tyranniske fædre og autoritative lærere, så har pendulet nok bevæget sig over i den anden side i dag. At finde den rette balance kræver noget både af den, der skal vise ære, og den, der står i en position med autoritet.

Det femte bud taler om vort forhold til alle dem, der står over os eller under os - med udgangspunkt i forholdet mellem forældre og børn, der er grundlæggende for alle andre autoritetforhold. Det taler om indordningen af samfundslivet generelt.

Afgørende for dette bud er, at både den, der udøver autoritet og den, der må vise ære og respekt, er fælles om at stå under Gud. Den, der udøver myndighed må anerkende, at han eller hun har

fået dette ansvar af Gud og er ansvarlig over for ham i den måde, autoriteten udøves på. Og den, der er under myndighed, adlyder i sidste ende Gud og ikke kun den myndighed, som man står under.

Det er også tanken bag Paulus' formaning i Efeserbrevet 6:5-9:

“Slaver, adlyd jeres jordiske herrer, som var det Kristus, med frygt og bæven og af et oprigtigt hjerte, ikke som øjentjenere, der vil stå sig godt med mennesker, men som Kristi tjenere, der af hjertet gør Guds vilje. Gør jeres arbejde med god vilje som et arbejde for Herren og ikke for mennesker. I ved jo, at enhver skal få gengældt af Herren, hvad han gør af godt, hvad enten han er slave eller fri. Og I, som er herrer, optræd på samme måde over for dem; lad være med at true. I ved jo, at de og I har den samme Herre i himlene, og han gør ikke forskel på nogen”.

Det er klart, at en sådan grundholdning ikke kan være til stede i et samfund, hvor Gud ikke længere bliver troet, bekendt og adlydt af befolkningen generelt.

Den rette ære

Misbrug af autoritet er ligeså alvorlig, som manglen på respekt over for myndighederne. Forældre, der mishandler deres børn, risikerer at få frataget retten til at være forsørgere, kirkeledere i moralsk uføre kan blive ekskluderet og indbyggere vil måske gøre oprør mod et undertrykkende diktatur.

Ære og respekt må dog ikke ske på bekostning af vores lydighed mod Gud. Dette har store omkostninger for kristne i andre kulturer, hvor familien er en langt stærkere base end i vesten. Her risikerer en person i en muslimsk eller hinduistisk kultur at skulle

sige farvel til alt - arbejde, familie og venner, hvis vedkommende siger ja til Jesus.

Men vi har måske en tendens til at droppe respekten for hurtigt. Når chefen bliver lidt urimelig, eller forældrene igen turer frem med den samme kæphest. Dette bud lyder ind over hele vores hverdag. I vort forhold til familien, skattemyndigheder, fodbolddommeren og buschaufføren. Et kristent sindelag påbyder os at opføre os ordentligt og opmuntre, vise respekt og høflighed overfor dem i kraft af deres embede og myndighed.

Det er langt fra Henrik Jensens beskrivelse af “rettigheds-kulturen, hvor den enkelte ser sig relateret til omverdenen gennem en optik af rettigheder”. Han skriver rammende:

- Det handler ikke længere om, hvad jeg skylder omgivelserne, men hvad omgivelserne skylder mig. Her er jeg i stadig konkurrence med de øvrige rettighedsbærere. Derfor har jeg brug for en masse hjælp til at finde mig selv. Realisere mig selv og styrke mit vaklende selvværd. Jeg bliver storforbruger af terapier og terapeuter, for at komme i kontakt med selvet. I det terapeutiske samfund er dets institutioner ikke længere der for at disciplinere eller regulere individet, men for at forløse det. Dermed bliver terapeuterne i den bredeste af alle definitioner: “eksperterne” - en af tidens side-autoriteter.

Budet starter i hjemmet

Det femte bud starter selvfølgelig i hjemmet. Da det blev læst op af Moses, var familien og hjemmet en langt stærkere kerne i samfundet, end det er i dag - og familierne langt større - på godt og ondt.

Men forældrenes grundlæggende opgaver har altid været de samme; at opdrage, undervise og oplære barnet i troen med alt hvad det inkluderer af guds frygt, åndelig visdom og kristne værdier.

Det er i familiens centrum, at troen hjælpes på vej, bevares, videregives. Trofaste, gudfrygtige forældre, der først og fremmest ved eksemplets magt lever det, de prædiker for barnet - det er grundlaget for fremtidens kirke.

At være forældre er en skaberordning, en kulturopgave, et højt gudskald. En gave, et kæmpe ansvar og en stor udfordring. Men selvironisk taler vi om "trofæbørn" og "butlerforældre" og "curlinggenerationen" fordi vi erkender, at forældrerollen har skiftet karakter.

I dag har vi uddelegeret opgaven mere og mere til "de professionelle". Pædagogen er bedre til at opfange faresignaler, TeenStreet-underviseren kan tale til den unge på en måde, som forældre slet ikke formår, i børnekirken ved de mere om Bibelen osv. og osv.

Alt sammen på en måde rigtigt, men det er og bliver forældrenes ansvar, at børnene bliver oplært i den kristne tro, uden at dette dog er nogen garanti for, at de følger forældrenes tro.

Den ældre

I menigheden er det vigtigt, at den unge og den ældre finder sin plads i fællesskabet, i respekt for hinanden.

"Du må ikke tale hårdt til en gammel mand, ham skal du formane som en far, unge mænd som brødre, gamle kvinder som mødre og unge piger som søstre, i al ærbarhed." 1. Tim. 5:1. "Rejs

dig for de grå hår, vis ærbødighed mod de gamle. Du skal frygte din Gud. Jeg er Herren!” 3. Mos. 19:32.

Det er gode ord til unge kirkeledere, som advares mod ikke bare at tromle den ældre ned, men lytte i ærbødighed og respekt. Det er vigtigt, at hver ny generation får “kirkefædrenes” teologiske indsigt og erfaring med som bagage.

En menighed må aldrig blive historieløs, men altid huske på dem, den følger efter. At lytte til fortidens erfaringer, dens fejltagelser og succeser er vigtigt for hver ny generation af kirkeledere.

Jo, det er de unge, som har initiativet og kræfterne, de nye ideer, som er omstillingsparate og følger med tiden, men det betyder ikke bare, at de gamle nemt kan skubbes ud, fordi de i de unge øjne lever håbløst bundet af fortiden.

Omvendt må de ældre respektere, at alting ikke skal blive ved med at være, som det altid har været. Den ældre må respektere forandringer, nye initiativer.

“Lad ingen ringeagte dig, fordi du er ung” lyder det fra Paulus til Timotheus.

En menighed trives, når ældre og unge udviser gensidig respekt. Unge har brug for åndelige fædre og mødre - for forbilleder i troen, som de kan se op til og efterligne og udfordres af. Det er kedeligt, hvis unge kun orienterer sig til siderne, til andre unge, og aldrig får åndelige mentorer.

At vise respekt, ære og værdsætte de ældre gælder igennem hele livet. Ikke kun over for ens forældre, når de bliver gamle, men i det hele taget ældre, vi kommer i kontakt med.

“Omsorgen for de gamle har altid været den kristne etiks sande kendetegn”, skriver Aksel-Valen Sendstad. Eller med Paulus’ alvorlige formaning: “Den, som ikke sørger for sine egne, og særlig

for sin egen husstand, har fornægtet troen og er værre end en vantro" (1. Tim. 5:8).

Denne ældreomsorg har vi nu i høj grad overladt til det offentlige, og vi betragter det mere som en samfundsopgave.

- Det er for så vidt udmærket. Men det er ikke lige meget, hvordan det sker. Ældreomsorg må aldrig blive til "fattighjælp". At give de ældre en alderdom i værdige og trygge rammer er en forpligtelse, som Gud har lagt ind over os, skriver Flemming Stidsen i bogen "Vær Fuldkommen".

Vi taler om det "grå guld", men jeg tror ikke, at det er de fleste ældres erfaring, når det kommer til stykket. Eller som Henrik Jensen siger det med vanlig ironi og sarkasme:

- At det teknologisk afstødte individ er en vederstyggelighed for det tilpassede (kompetente, fleksible osv.) individ, manifesterer sig i den distance, den unge instinktivt føler til den gamle. Hvor man i det gamle samfund med lidt held kunne leve længe nok til at blive gammel og vis, bliver man i vores samfund bare gammel og dum. I et hyperteknologisk samfund bliver folk måske nok ældre, men i social forstand dør de fra et sted midt i livet. At være teknologisk afstødt er en følelig invalidering.

Budets velsignelse

Et af tegnene på de sidste frafaldstider er, at børn bliver "ulydige mod deres forældre", og man kan grue for den fremtid, hvor respekten og æren for forældre og de ældre generelt helt forsvinder.

Omvendt følger der en velsignelse med budet om at ære forældrene, som også Paulus minder om: "For at det må gå dig godt, og du må få et langt liv på jorden." Man kommer under Guds

velsignelse ved at følge fædrenes gode vise belæring - Ordsp. 4:1-13):

Lyt, sønner, til en fars formaning,
lyt for at få indsigt,
for jeg giver jer en god lærdom,
svigt ikke min belæring!
For jeg var min fars søn,
og min mors allerkæreste;
han gav mig denne belæring:
Dit hjerte skal holde fast ved mine ord,
hold mine bud, så skal du leve.
Køb visdom, køb indsigt,
glem den ikke, og vig ikke fra min munds ord...
jeg belærer dig om visdommens vej,
jeg fører dig ad retskaffenheds spor.
Når du går, bliver dine skridt ikke hæmmet,
når du løber, snubler du ikke.
Hold fast ved belæringen, slip den ikke,
tag vare på den, for den er livet for dig.

Sjette bud: Et mord på livet

Du må ikke begå drab.

2. Mos. 20:13

I har hørt, at der er sagt til de gamle: “Du må ikke begå drab,” og: “Den, der begår drab, skal kendes skyldig af domstolen.” Men jeg siger jer: Enhver, som bliver vred på sin broder, skal kendes skyldig af domstolen; den, der siger: Raka! til sin broder, skal kendes skyldig af Det store Råd; den, der siger: Tåbe! skal dømmes til Helvedes ild. Når du derfor bringer din gave til alteret og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så lad din gave blive ved alteret og gå først hen og forlig dig med din broder; så kan du komme og bringe din gave. Matt. 5:21-25

Det 6. bud åbner op for et væld af etiske spørgsmål. Abort, eutanasi, genforskning, selvmord, krig, dødsstraf, selvforsvar og vort forhold til dyr og naturen for blot at nævne de mest indlysende. Flere af disse emner har vi behandlet i tidligere numre af KP, andre vil vi se på nærmere i de kommende numre - bl.a. dødsstraf og vores forhold til øvrigheden.

Med dette bud siger Gud nej til døden og ja til livet. Her lægger han sine beskyttende arme om alt liv og alt, der bevæger sig. Jesu død og opstandelse er frelseshistoriens ja til livet i al dets mangfoldighed. Fra løven og kalven, der skal græsse sammen, til

mennesker, der lever i fred med hinanden, og hvor Herren kan sige “ingen volder ondt eller ødelæggelse på hele mit hellige bjerg”. En dag bryder Guds evighed igennem og forandrer for altid alt - og døden vil ikke være mere. Det kristne håb er ultimativt af kosmisk karakter. Det er håbet om hele skaberværket, der bliver forløst. “I glæde skal I drage ud, og i fred skal I føres af sted. Bjerge og høje bryder ud i jubel foran jer, alle markens træer klapper i hænderne” (Es. 55:12).

Gud er livets kilde og ophav, og med det har vi udtrykt et stort mysterium og en stor hemmelighed om hans væsen, vi aldrig når dybderne af. Livet er noget, der er givet til mennesket, det er betinget og afhængigt af ham, det er helligt, og Gud opretholder livet og kan også tage det tilbage, når han vil. At tage et liv, der er skabt i Guds billede, er alvorligt, fordi vi dermed krænker “Livets Fyrste”, som en vandalist, der ødelægger et stort kunstværk for at håne den, der har skabt det.

I Kristus ser vi det evige liv, der vinder over døden, og dette liv kan ingen mennesker røre ved, selvom det blev forsøgt på Golgata. Når Gud skænker mennesket livsfællesskab med Ham selv, erfarer vi det største privilegium, der findes. Selvom den kristne martyr mister sit liv for Gud, vil ingen kunne rive det evige Guds liv fra ham.

Mennesket morderen

Budet står der uden undtagelser - måske fordi der i budet også er et løfte af universel karakter - et evigt liv gennem Jesu død og opstandelse. Jo, vi finder på undtagelser, opstiller regler for krigsførsel, menneskeretskonventioner og love for, hvornår dødsstraf

kan komme på tale. Eller hvornår drab kan straffes, fx i situationer med selvforsvar.

Men budet er talt ind i en verden, hvor drab er en handling, som er dybt forankret i den menneskelige natur, hvor krig og drab alt for ofte bliver retfærdiggjort på et for løst grundlag. Vi vil vende tilbage til flere aspekter af dette under dødsstraf eller straf for drab generelt. Budet står der nøgent som en udfordring, hvor mennesket står i et spændingsfelt midt i de moralske overvejelser, og hvor budet kaster foruroligende skygger ind over ethvert drab uanset årsag.

Menneskeracen er “rappe på fødderne til at udgyde blod. Vold og ulykke er på deres veje”, lyder Guds dom over det faldne menneske. Allerede på de første blade i Bibelen får vi et glimt af, hvor dybt mennesket er faldet. Kain blev meget vred og gik med sænket hoved, står der om ham, og det førte til det første mord.

“Skal jeg vogte min broder”, spørger Kain med hænderne smurt ind i Abels blod, og han stiller dermed menneskets grundlæggende problem til skue. Ikke alene var han morder, men hans grundlæggende problem var en dyb uvilje mod at værne om sin broder. Han var sig selv nærmest og hans vrede flød over i vold.

Drab i sindet

Allerede i børnenes tidlige opvækst, erfarer vi deres tendens til at slå ud, og forældre forsøger at opdrage børnene til at bruge hånden til at velsigne med og ikke forbande med. Til at kærtegne snarere end at knytte næverne.

Ligeledes forsøger de fleste forældre i større eller mindre grad at skærme de små børn fra vold og drab, som kommer gennem film, tv-serier, computerspil og i nyhederne. Her påvirkes vi alle. Vi

kender vel alle til at have set en film eller en nyhed på tv og mærket, hvordan sindet er blevet forurennet af billeder, vi ikke burde have set.

Dette er så meget en del af vores hverdag, og det er svært nøjagtig at sige, hvad der sker med os, når vi dagligt oplever mord og ondskaben trivialiseret og pakket ind i underholdende medier. Men noget sker der, når f. eks. børn og unge i timevis agerer lejemordere, soldater eller andet og skyder tilfældige personer ned i computerspil som Second Life, Hitman og Grand Theft Auto. At feje denne bekymring væk med et "det er bare underholdning" er at ignorere et stærkt vanedannende problem.

Vold, der pakkes ind som underholdning, ser man også i Jackass, en gruppe unge mænd, der på MTV laver farlige og skøre stunts, sparker og slår hinanden, piner sig selv og deres venner på alle tænkelige måder og griner højt af det bagefter, når vennen vrider sig i smerte. Det er et studie i en stupid, tomhjernet og forkvaklet ungdomskultur, der desværre er blevet ret populært.

Alt dette bliver vi ikke nødvendigvis voldelige af, men den forstyrrelse og forråelse af sindet kan måske medføre større irritation, en kortere lunte, vildere og urolige børn, vrede, foragt, rastløshed og bitterhed, og frem for alt forstyrrer det vores forhold til Gud.

"I øvrigt, brødre, alt, hvad der er sandt, hvad der er ædelt, hvad der er ret, hvad der er rent, hvad der er værd at elske, hvad der er værd at tale godt om, kort sagt: det gode og det rosværdige, det skal I lægge jer på sinde". Disse vers kan vel også omskrives til "du bliver, hvad du tænker" eller "du bliver, hvad du fylder sindet og tankerne med".

D. A. Carson siger rammende om dette vers:

"Det er ikke et eskapistisk krav om, at vi skal undgå vores faldne verdens barske realiteter. Det sørgelige er, at mange dvæler ved

snavset uden at være klar over, at det er snavs. Den vise kristne vil se meget snavs i verden, men vil se det som det snavs, det er, netop fordi det, der er rent, har taget bolig i hans eller hendes tanker”. Sæt dig for at tænke hellige tanker. Discipliner dit sind.

Vrede og foragt

Det er det, Jesus peger på i Bjergprædikenen. Drabet begås jo ikke uden, at der er en forbitrelse, had, vrede eller misundelse gemt i morderens hjerte. Her ligger kimen til drabet, og Jesus vil have os til at se, at vi ikke går fri af det 6. bud, blot fordi vi ikke rent fysisk har slået et andet menneske ihjel. Vi er alle snublende overtrædere, for “enhver, som hader sin broder, er en morder”, som Johannes skriver i sit første brev. Vi er ikke højt hævet over drabsmanden, for vi begår også karaktermord, vi har blikke, der dræber og på vor tunge er der dødbringende gift.

Egentlig peger Jesus blot tilbage til 3. Mosebog 19:17, 18: “Du må ikke nære had til din broder i dit hjerte” og “du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren!”

Jesus døde for dig, men også for din nabo. Uanset, hvem du møder, er det et menneske, som Gud elsker. Det sjette bud vender sig derfor imod alle former for uvilje, vi kan have imod vor næste: Had, vrede, stridslyst, misundelse, foragt, sladder, bagtalelse og nag.

Jesus peger specifikt på vrede i forbindelse med det 6. bud. Og vi må indrømme, at vi alle vel har vredesudbrud på samvittigheden. Nogle har nemt ved at fare op, puste sig op og kaste sin dom ned over andre. Især hvis vi føler os uretfærdigt behandlet, svinet til eller møder modgang. Det er en alvorlig synd, fordi den dræber forholdet til næsten. Det er dybt skadeligt for det kristne fællesskab

og den harmoni og enhed, der bør være mellem brødre og søstre i Herren. Bag vreden ligger tanken snublende nær og ulmer i sindet “Jeg ville ønske, at han eller hun kunne forsvinde...ja, var død”.

Jesus peger også på foragt. Som hvis man siger “Tåbe” eller andre sarkastiske eller nedsættende ord. Bagtalelse, sladder og nedgørelse af andre er en overtrædelse af det 6. bud - eller at sværte en andens rygte til med med hårde bemærkninger. Det falder os desværre alt for nemt at pege på de dårlige sider af et menneske og glemme det gode. Den, der lægger øre til sladderens får også slået skår i sin kærlighed til den, der nedgøres. Paulus nævner flere gange disse ting i sine breve.

“Jeg frygter, at der vil være strid, misundelse, vrede, egoisme, bagtalelse, sladder, indbildskhed og forvirring”, skriver han i “ 1. Kor. 2:20.

Jakobs Brev retter opmærksomheden mod vore ord: “Tungen kan intet menneske tæmme, den er ustandselig på færde med sin ondskab og fuld af dødbringende gift. Med den velsigner vi Herren og Faderen, og med den forbander vi mennesker, som er skabt i Guds billede” (Jakob 3:8-9). Her beskrives tungen som et “mordredskab”. Sandt er det at vi kan ødelægge et andet menneskes liv med vor tunge. Hvilke ord bruger du om andre? Hvordan omtaler du din næste? Sår du splid og ukærlighed med dine ord? Eller velsigner du andre og ønsker dem godt og fremhæver deres gode sider?

Alt dette æder mennesker op indefra. Misundelse beskrives som en fortærende sygdom i Ordsprogenes Bog, som “edder i kroppen”. Vrede og had og misundelse sætter sig fast i sjælen og den forkrøbler langsomt. Ofte mærker vi det ikke før det er alt for sent.

Bibelens ord til os er, at vi må ransage vort hjerte og gøre op med synden, før den får lov til at slå rod. Dette kan være utrolig svært og

for nogle stammer bitterheden i hjertet måske fra års vrede mod en selv, mod andre, mod Gud, mod ens tidligere oplevelser og erfaringer, mod ens livssituation.

Tilgiv hinanden

Bibelen peger på bekendelse, tilgivelse og forsonelse som vejen ud af had, bitterhed og vrede. Vores umiddelbare reaktion på en fortrædelse er hævn, gengældelse, at slå tilbage med samme kraft. Men Paulus skriver: "Al forbitrelse og hidsighed og vrede og råb og spot skal ligge jer fjernt, ja, al ondskab; men vær gode mod hinanden, vær barmhjertige og tilgiv hinanden, ligesom Gud har tilgivet jer i Kristus" (Ef. 4:31-32).

Bed om tilgivelse og tilgiv. Har du sagt hårde ord til din næste, er du blevet vred og sur på et familiemedlem eller nær ven? Eller er du selv blevet uretfærdigt behandlet, så lev et liv i tilgivelsens ånd. Kan du ikke tilgive, så bed Gud om, at Helligånden må virke tilgivelsen i dig.

Det sjette bud rækker derfor ind i vore liv på så mange områder, at det er relevant hver eneste dag.

Syvende bud: Seksualiteten på afveje

Du må ikke bryde et ægteskab

2. Mosebog 20:14

I har hørt, at der er sagt: "Du må ikke bryde et ægteskab." Men jeg siger jer: Enhver, som kaster et lystent blik på en andens hustru, har allerede begået ægteskabsbrud med hende i sit hjerte. Hvis dit højre øje bringer dig til fald, så riv det ud og kast det fra dig; for du er bedre tjent med, at et af dine lemmer går tabt, end med, at hele dit legeme kastes i Helvede.

Matthæus-Evangeliet 5:27-29

De siger hele tiden, at de skal ud og "sexe", og de gør det allevegne. Der er ingen steder, der er private. Hvis døren står på klem, er det tilladt at gå ind og være med, og hvis døren er lukket, er der alligevel mulighed for at kigge ind, forklarer Bubber og tilføjer, at han på ingen måde er forarget over swingerne. Det er sundt at være så åbne om tingene, det giver jo et hav af muligheder.

Bubber om sit besøg i en swingerklub i reportageserien "Danmark ifølge Bubber".

Guds vilje med det seksuelle samliv er, at det hører hjemme i ægteskabet mellem en mand og en kvinde. Enten ægteskab med fuldstændig troskab eller også total afholdenhed.

Så enkelt kan det egentlig stilles op. Så enkelt udtrykkes det på de første sider i Bibelen, hvor der står, at manden binder sig til sin hustru, og de bliver ét kød. Dette vers citeres af Jesus, når han præciserer ægteskabets natur, dette vers benytter Paulus til at understrege alvorligheden ved utroskab med en prostitueret.

Men et er at skrive det ned så kontant og enkelt. Noget andet er at acceptere det, som Guds vilje. Ikke bare med et suk og nærmest modstræbende erkende, at Gud desværre er seksualitetens store lyseslukker, og at andre har et mere frigjort og naturligt forhold til seksuelt samliv, mens kirken krampagtigt fastholder et gammeldags syn, som den alligevel ikke kan overholde.

Det syvende bud udspringer fra Guds egen karakter. Fra den person, Han er. En Gud, der holder pagter. En trofast Gud, der binder sig til sit folk og ønsker at beskytte det og fremelske det bedste i det. Vi skal også i vores forhold afspejle og reflektere Guds egen karakter. For det peger til syvende og sidst tilbage på vort forhold til Herren, vor troskab over for ham.

Er vi overbevist om, at Gud ikke taler til os som en asketisk livsfornægtende munk, men som en læge, der ønsker at helbrede os, som en kærlig Fader, der ønsker at beskytte os mod synd, som en Skaber, der ønsker, at vi har de bedste rammer, hvori hans gaver kan udfolde sig og blive til hans pris og vor velsignelse, at budet i virkeligheden er til vort eget bedste? Til næstens bedste? Til samfundets bedste?

Om at holde sex indenfor ægteskabets rammer siger C. S. Lewis:

- Dette er så svært og så modsat vore instinkter, at der åbenbart må være noget galt med vores kristendom, eller også må der være sket noget galt med vores seksualinstinkter. Et af to. Som kristen mener jeg selvfølgelig, at det er instinktet, der er blevet forfejlet.

Mere end blot sex

I samfundet lyder der helt andre toner om seksualiteten. Det er bare sex, er der mange, der siger. En harmløs udveksling af kropsvæsker. Denne sexmættede tid ser hovedsageligt sex som en fysisk handling, som noget, der kun handler om en sanselig nydelse, en ekstatiske oplevelse, ja, seksualakten bliver ofte reduceret til en teknik, og derfor kan man godt eksperimentere, få nogle erfaringer.

Bibelen ser den seksuelle forening som langt mere end biologi, end tilfredsstillende af et fysisk behov. Man er her meget mere involveret med den anden, end man umiddelbart ved af.

I denne mysteriøse og usynlige given af sig selv, udleverer man sine inderste følelser, blotlægger sig selv fysisk og psykisk med hele sin personlighed. Når Paulus advarer mod utugt, mod at være sammen med en prostitueret, så argumenterer han med, at man her faktisk har bundet sig til skøgen og er blevet ét legeme med hende og han citerer 1. Mosebog. "De to skal blive ét kød". Et samleje berører hele mennesket, det indebærer en dyb sammensmeltning af to personligheder.

Ja, Paulus siger, at seksuel synd berører roden i vor personlighed. Man giver sig selv, og man giver noget, som man ikke kan få tilbage igen.

"Al anden synd, som et menneske begår, er uden for legemet, men den, der lever utugtigt, synder mod sit eget legeme". Et legeme, der er et tempel for Helligånden.

- Sex har med vores legemer at gøre, men til forskel fra andre kropslige funktioner som sved, nys og bøvs, så berører det også vores sjæl lige så ømt og lige så farligt, som hvis man kunne røre ved den, skriver Philip Yancey i bogen

Det er en myte, en løgn, en propaganda, at man blot kan have sex med en person og derefter gå ud af døren, ud af personens liv, som om intet var hændt. Uberørt, men blot med mindet om en erotisk aften. For sjælen berøres, personligheden berøres. Selvværdet berøres.

- Utugten skjuler dybest set foragt for det dybeste og fineste i et menneske. Utugt fremelsker overfladiskhed og undergraver et menneskes muligheder for og evne til kærlighed mod et andet menneske. Den bruger et andet menneske i stedet for at give til og tjene et andet menneske. Den tænker på sit eget i stedet for at tænke på den anden part, skriver Aksel Valen-Sendstad.

“Den, der begår ægteskabsbrud, er uden forstand; sådan gør kun den, der vil ødelægge sig selv”. Ordsp. 6:32.

Ingen dyd i afholdenhed

At ægtefæller holder sammen en livstid ses i dag som lidt af en uopnåelig og urealistisk ide fra fortiden. Værre er det næsten med ideen om seksuel afholdenhed blandt unge ugifte, som ikke længere betragtes som en dyd eller noget rosværdigt. Tværtimod anses det for unaturligt.

Forfatteren og den tidligere fotomodel Renée Toft Simonsen skriver dette.

- Jeg kan for min død ikke se det smukke, det rigtige eller det fornuftige i, at en pige/kvinde skal være seksuelt afholdende, indtil hun er gift. Jeg mener, hvor skønt er det lige at vælge livsledsager uden først at have prøvet, om foden passer i hosen?

Der tales om den seksuelle revolution, om fri kærlighed, og et frigjort syn på seksualiteten. Ordvalget afspejler, at seksualiteten har

været underlagt en spændetrøje, som vi nu langt om længe har kunnet smide fra os. Væk er Gud og den moralske pegefinger, ind er kommet fortrydelsespillen og præventionsmidler og friheden til at dyrke sex med hvem som helst, når som helst.

I en sexmættet kultur er presset stort på nutidens unge kristne. De vokser op med myten om, at man ikke kan være et normalt sammenstøbt menneske, hvis man ikke er seksuelt tilfredsstillet. At det er unaturligt at undertrykke og disciplinere begæret. Så meget ægger og lægger op til at de unge "afprøver" og "eksperimenterer" med deres seksualitet. Sex er blot noget man "dyrker" med hinanden. Der er en bramfrihed og sexfiksering i film, blade, aviser, i musikken og i samtalerne, hvor så mange intime detaljer udpensles uden nogen form for blufærdighed. Hvor pornoen nu også er blevet mere og mere legitim, accepteret og normaliseret, og den prostituerede har fået status af selvstændig erhvervsdrivende. Er der noget at sige til, at perversiteterne trives, og at folk bliver usikre på deres seksuelle orientering, når vi uhæmmet lader det seksuelle få frit spil?

Nej, her er bestemt ingen tabuer tilbage. Piger og drenge mister hurtigt deres uskyld i et sådant samfund, men efterlades rådvilde og forvirrede. For de presses ud i at give sig selv til den første og bedste kæreste, til at skille sjæl og krop på et tidspunkt i deres liv, hvor de er meget usikre, famlende og sårbare.

Som en pige sagde i et tv-program for nylig om unge og sex: "Jeg eksperimenterer med sex for at få mere selvsikkerhed". Men når først man bruger og udnytter den anden til at stive sin egen usikkerhed af, så bliver den anden person blot en ting. Jeg læste om en statistik, der fortalte, at det gennemsnitlige teenageforhold kun holder i 21 dage, efter at sex er blevet en del af det.

Desværre må kirken selv erkende, at den her har fejlet, ikke blot med sexskandaler blandt evangelikale kirkeledere og i den romersk katolske kirke, hvor både ægteskab og cølibatet er blevet brudt. Men også fordi kirken har været enten tavs eller blot moralsk fordømmende på dette område.

- Kirken har med sit snerperi bragt et kraftigt vink fra det overnaturlige til tavshed. Et vink, der kunne pege på seksualitetens Skaber og ophavsmand, som lagde langt større betydning i det, end de fleste moderne mennesker har fantasi til at forestille sig. Vi har i virkeligheden afhelliget det gennem undertrykkelse og fortrængning, og undervejs har vores klodsede forsøg medvirket til at styrke en falsk gud. Den seksuelle kraft lever stadig, men kun få fatter den som et fingerpeg om Den, der designede det, skriver Philip Yancey.

Bibelens positive syn på sex

Bibelen er på ingen måde seksualitetens hovedfjende, den underspiller ikke det sanselige, som om sex i sig selv er beskidt eller ondt, tværtimod ophøjes det sanselige i fx Højsangen, som er et smukt og livsbekræftende vindue ind til eros, som den i virkeligheden burde være.

Her finder vi en virkelig intens kærlighed, en ekstravagant kærlighed, hvor superlativer bliver smækket oven på superlativer - en elsker, der er syg af kærlighed, en elsker, der længes efter sin elsker, som ikke vil slippe den anden. Og det er ikke bare en mand, der udnytter en kvinde for egen fordel, men gensidig, åbenhjertig udveksling af kærlighedserklæringer.

Men Højsangen peger samtidig på en beherskelse af kærligheden. Her er ingen rå orgier, men en kærlighed, der er villig til at vente. “Væk ikke kærligheden, væk den ikke til live, før den selv vil!” (5:8 og 8:4) - en kærlighed, der er eksklusiv. Manden kunne sagtens have nydt de seksuelle tilbud, men elsker kun én. “Der er tres dronninger og firs medhustruer og unge piger uden tal; men hun er den eneste, min due, mit ét og alt”. Også kvinden venter på at give sig selv til den eneste ene. “En lukket have er du, min søster, min brud, en lukket have, en forseglet kilde” (4:12).

Blikket, der fanger

Det syvende bud taler ikke kun om sex uden for ægteskabet. Jesus går endog videre end dette, når han udlægger det syvende bud. Utroskabet starter allerede i tankelivet, i fantasien med et begærligt blik.

Det seksuelle begær påvirker ens indre, ens hjerte, uanset om der sker noget ydre eller ej. Den beskuende ønsker at holde sine lyster skjult og adskilt, uden nogen form for egentlig personlig kontakt. Men Jesus afslører bedraget.

Ikke, at man ikke kan beundre en smuk person, men det blik, der hviler længe på en person, og leger med tanken om at besidde, at tage for sig selv og udnytte for egen selv-tilfredsstillelse. Vær på vagt, leg ikke med ilden, stop allerede her, siger Jesus. For vejen til det fuldbyrdede utroskab starter her.

Bibelen er realistisk omkring seksualiteten. Jo, den ophøjes i Højsangen, men oftere er advarslerne der, for det er stærke kræfter, der er på spil. Så stærke kræfter, at Jesus kan sige: “Hvis dit højre øje bringer dig til fald, så riv det ud og kast det fra dig; for du er bedre

tjent med, at et af dine lemmer går tabt, end med, at hele dit legeme kastes i Helvede”.

Vær opmærksom på det, der vækker og nærer det seksuelle begær i tankelivet. Hold dig fra de steder, fra de film, fra de billeder, der vækker det i dig, som du ikke kan styre. Det er det, som Jesus siger her.

Vær blodig kompromisløs.

Ottende bud: Stop tyven

Du må ikke stjæle.

2. Mosebog 20:15

Den, der stjæler, må ikke mere stjæle, men skal tværtimod slide i det og selv frembringe noget godt med sine hænder, så han har noget at give af til den, der har behov for det.

Efeserne 4:28

Ve jer, der giver onde love og udsteder uretfærdige forordninger for at afvise de svages sag og berøve mit folks hjælpeløse deres ret, for at udbytte enker og udplyndre faderløse. Hvad vil I gøre på straffens dag, når uvejret kommer fra det fjerne?

Esajas 10:1-3

Det 8. bud er langt mere udfordrende, end vi umiddelbart forestiller os. Det omhandler ikke blot tyven, der sniger sig ind i folks hjem, kleptomanen i supermarkedet, bankrøveren eller organiserede polske bander, der stjæler cykler og andre ting.

Den gemene tyveknægt kan vi godt spotte og blive enige om at putte i fængsel. Men hvad med ham, der lige har “glemt” at opgive et eller andet til skattevæsnet, hvordan forholder vi os til sort arbejde og “huller” i skattelovgivningen og penge under bordet? Kan man nu også udnytte kontorets kopimaskine til lidt privat

brug, og hvor går grænsen på internettet, når det gælder download af film, musik og spil?

Og hvad med alle de transaktioner, der foregår i finansverdenen, hvor man i grådighed og med ønsket om hurtig profit spekulerer i risikable lån, kursfald og kursstigninger og beriger sig via insiderviden og gigantiske bonusser?

Der er mange grå områder, nogle, fordi vi ikke er villige til at indrømme, at det rent faktisk er sort og hvidt og vi i nogle situationer ikke er andet end gemene tyveknægte. Det 8. bud udfordrer os her til ikke at tage fra det fad, der ikke tilhører os. Det kan være svært, når mange andre gøre det, og ingen ser noget forkert i det.

Men her stopper det 8. bud ikke med at genere os letbenede liebhavere. For det tiltaler os også der, hvor vi klynger os til vore ejendele, fastholder overskuddet på fede pensioner, mens andre har svært ved at få økonomien til at hænge sammen, for ikke at tale om hungersnød og ubegribelig fattigdom i den tredje verden.

Forvaltere

Det 8. bud tager sit udgangspunkt i, at vi alle har ret til at kalde noget vor ejendom. Der er intet forkert i at eje ting eller at forøge ens velstand gennem ihærdigt arbejde. Vi stræber alle efter at få tag over hovedet, tøj på kroppen og penge til mad og andre ting.

Men vi må ikke glemme, at ultimativt er der intet, vi har, som vi ikke har fået fra Herrens hånd. Job levede i denne afhængighed og tillid til Gud. "Herren gav, Herren tog, Herrens navn være lovet". Alle vore ejendele er gaver fra Gud og en velsignelse fra ham. Vi kan ikke skalte og valte med dem efter behag. Vi er dybest set forvaltere af Guds ejendom.

Desværre synes det som om, at hele tanken om at være forvaltere på Guds jord er skubbet i baggrunden. Vi tænker her mere som verden. Hvad jeg har tjent er (efter skat) mit, ok. 10 procent er Guds, men resten er mit og det kan jeg godt selv bestemme over.

Men nej, alle vore ejendomme er ifølge Jesu lignelse "talenter" vi har fået til låns fra Herren og noget vi skal bruge for ham. En dag bliver vi stillet til regnskab for hvordan vi håndterede hans ressourcer. Og her stiller Skriften sig konstant og vedholdende på den fattige, nødlidende og svages side.

Både profeterne i Det gamle Testamente og Jesus og apostlene i Det nye Testamente retter opmærksomheden på det ottende bud, når de vender sig imod magthaverne og de riges undertrykkelse og udnyttelse af de fattige i landet.

I Amos' Bog beskriver profeten malende, hvordan de velstående bygger vinterpaladser og sommerboliger, hvordan de ligger i templet på kapper, de har taget i pant og drikker vin, som de har taget i bøde.

Amos vender sig kraftigt imod de rige, der sælger "den fattige for et par sandaler". "De knuser de svages hoved i støvet og trækker de hjælpeløse bort fra vejen". De snyder og bedrager med falsk vægt og sælger korn, der intet er værd.

Samtidig bliver Guds bud overset gennem Israels historie - bud, der på en særlig måde skulle beskytte de fattige i landet. Sabbatsåret, hvor marken hvert syvende år skulle ligge brak og den fattige kunne blive fritaget for deres tunge arbejde.

Og hvert 50. år var der jubelår, hvor en israelit, der på grund af fattigdom havde solgt sig selv til tjeneste, skulle få sin frihed tilbage. Et frihedsår for den fattige. Og når et menneske kom i nød, var han værnet mod udnyttelse fra dem, der gav lån til hjælp. Det var forbudt at tage renter i disse tilfælde (2. Mos. 22:25).

Budet advarer os ikke blot mod at stjæle og undertrykke andre, men aktivt at hjælpe til med, at vore medmennesker kan bevare sine ejendele.

“Ser du en okse eller et får, der er kommet bort fra din landsmand, må du ikke vende ryggen til; bring dem tilbage til din landsmand.” (2. Mos. 22:1). Vi må ikke bare vende ryggen til, når andre står til at miste deres ejendele. Det kommer også os ved.

Jesu ord kredser også meget om økonomiske forhold og han taler de socialt udstødtes sag og forener sig med deres livsvilkår ved selv at blive fattig. Flere af hans lignelser har afsæt i de fattiges skæbne, fra den hungrende Lazarus ved den rige mands bord til den gældstyngede tjener, der bliver kastet i fængsel.

Jesu ord er udfordrende: “Elsk jeres fjender, gør godt og lån ud uden at håbe på at få noget igen”. Og Paulus’ beskrivelse af de kristne i Makedonien er tankevækkende:

“Under stor prøvelse og trængsel er deres overstrømmende glæde og dybe fattigdom strømmet over i den rigeste gavmildhed. For de gav efter evne, ja over evne.....For øjeblikket må jeres overflod afhjælpe de andres mangel, for at deres overflod til gengæld kan afhjælpe jeres mangel. Så bliver der ligevægt.” (2. Kor. 8:1-3,14).

Ligevægt er grundprincippet. Når den, der har for meget giver til den, der har for lidt, så løses to problemer, når det ikke sker, så bliver to problemer værre.

Kejseren og velfærdsstaten

Tankegangen er den samme, når det gælder staten. Den er Guds tjener, og forvalter jo skatten på fællesskabets vegne, og derfor skal vi give “kejseren, hvad kejserens er”.

Paulus siger i Romerbrevet 13: “Derfor betaler I jo også skat, og de styrende er Guds tjenere, når de tager vare på det. Giv alle, hvad I skylder dem: den, der har krav på skat, skat; den, der har krav på told, told; den, I skylder frygt, frygt; den, I skylder ære, ære”.

Hvis vi ikke betaler vores del af udgifterne, så stjæler jeg jo fra de andre, der bliver nødt til at betale min del af udgifterne.

Bliver nogen fattig i Danmark, så har vi jo den moderne velfærdsstat, der kan tage sig af vedkommende. Vi betaler alle et meget højt beløb i skatter og afgifter, et af de højeste i hele verden, så vi kan få spændt et socialt sikkerhedsnet ud under dem, der mister fodfæstet økonomisk, socialt og psykisk. Men historikeren Henrik Jensen peger også på, at folks grundholdning til velfærdssamfundet har ændret sig radikalt.

“I risikosamfundet er næsten ikke en broder, men et middel. Staten består ikke længere af borgere, der føler sig forpligtede til et vist ansvar for, hvad der foregår i samfundet som helhed, men af kunder og klienter, med ret urealistiske forventninger til tilværelsen. Forventninger, som oftere og oftere benævnes som rettigheder. Som vi ser det, har vi rettighederne, mens staten har pligterne.”

“Grundprincippet i velfærdsstaten er ikke længere solidaritet, yde før nyde, bredere skuldre osv., men det størst mulige materielle udbytte og den bedst mulige sociale service for hver enkelt. Hurtigere, højere, længere.”

“I stedet for at være borger i et velfærdssamfund blev den enkelte til klient i en velfærdsstat, i stedet for kollektiv ansvarlighed udvikledes holdningen, “Det er tilladt, hvis det ikke bliver opdaget”. Velfærdsstaten er blevet en rugekasse for et mere egoistisk individ.”

Jeg tror, at Henrik Jensen noget dystre beskrivelse rammer ret præcist. Der er en enorm udfordring til kirken og den enkelte

kristne. Er vores hjerter blevet kolde og har vore ejendele bundet os, så vi ikke længere giver overstrømmende, med glæde og over evne? Bibelen advarer os om at kærlighden til vore ejendele kan lede os væk fra Gud.

Verdens fattigdom

Jeg så engang et program på musikkanalen MTV, der hedder noget i stil med “show me your crib”, “vis mig din hytte”. Her inviterer de nyrige hip-hop og rockstjerner indenfor i deres paladser, hvor de uden blusel fremviser deres “master bedroom” og ekstravagante livsstil. I reklamepausen var der en MTV-sponseret opfordring til at give til verdens fattigste børn gennem UNICEF, så vidt jeg husker. Kontrasten kunne næppe værre større. De fattige dør af sult, mens de rige dør af forstoppelse.

Stående over for den ekstreme fattigdom, og det umådeholdne forbrug i vesten, kan vi nemt blive helt passive. For hvad nytter det? Hvad kan jeg gøre? Vi er ingen Bono, der kan rejse rundt og trykke hånd med FN-ledere og præsidenter og få nedbragt gælden i den tredje verden. Men Herren ser ned og åbningen på Salme 24 gælder stadig:

*“Jorden med alt, hvad den rummer,
verden og dens beboere, tilhører Herren”*

og Herrens solidaritet med de fattige er stadigvæk gældende:

*Alle konger skal kaste sig ned for ham, alle folkeslag skal tjene ham.
Han redder den fattige, der råber om hjælp, og den nødstedte, som*

ingen hjælper. Han forbarmer sig over svage og fattige, han redder de fattiges liv...deres blod er dyrebart i hans øjne.

Gud er ikke ligeglad og vi burde ikke være ligeglade med, at de rigeste lande bliver rigere, mens de fattigste synker dybere ned i fattigdom. I lignelsen om Lazarus er det ikke den rige mands fejl, at Lazarus er fattig, den rige mand udnytter ikke Lazarus. Men hans synd ligger i hans ligegyldighed og apati. Selv de løsgående hunde på gaden viste mere omsorg for Lazarus end den rige mand.

Som kristne må vi ligesom Jesus føle en indre harme og forargelse over tingenes tilstand. Før det sker, vil vi i hvert fald ikke handle. Jo, Herren har velsignet os med mange goder, men de er også en udfordring for os til ikke blot at hæve levestandarden, når lønforhøjelsen kommer, men gennemtænke, hvad vi kan gøre for at frigive nogle af vore ressourcer til nødhjælp og mission.

Den nuværende finansielle krise har afsløret, hvor usikker rigdommen er. Mange af os investerer i aktier i håbet om at øge opsparingen. Derfor rammes vi, når tilliden til markedet forsvinder og kurserne rasler ned. Prædikerens ord er lige aktuelle i dag: "Der er et slemt onde, jeg har set under solen: opsparet rigdom, der bliver til ulykke for den rige. Denne rigdom kan gå tabt ved et uheld".

Men Herren er den samme. I opgangstider og nedgangstider. Herren er vor hyrde, og han har lovet at sørge for sin flok. Stoler vi på Ham? Eller frygter vi konsekvenserne, hvis vi giver mere væk? At vi skal komme til at lide afsavn? At vi ikke kommer til at nyde livet som vor kollega eller vore venner i kirken? Skal man give over evne, så er det noget, der kan mærkes, det får konsekvenser. Eller konkluderer vi inderst inde, at vi ikke rigtig kan stole på, at Herren vil sørge for vore behov?

Niende bud: Tungens magt

Du må ikke vidne falsk mod din næste.

2. Mos. 20:16

Det niende bud advarer os om hvor stor betydning vore ord har. Hvilken magt vore ord har til at ødelægge eller opbygge.

Budet tager udgangspunkt i retssalen, hvor et vidne skal udtale sig om en, der står anklaget, og det understreger dermed også, at hele samfundsordenen hviler på dette bud. Kan man slippe af sted med en falsk anklage, så bryder alt sammen. Handel mellem mennesker, politiske aftaler ægteskabet og venskaber får svære kår, når vi ikke kan stole på hinandens ord, aftaler og håndslag.

I et diktatur er det niende bud det første, der ryger ud og bliver erstattet af propagandaen. Den frie presse undertrykkes og kommer under magthavernes kontrol. Fortielser af sandheden, forvredne fakta, overdrivelser og slet og ret løgne, løgne, løgne. Vi erkender instinktivt, at retfærdighed og frihed bliver undermineret af det falske vidnesbyrd. Det er jo tydeligt for enhver, hvordan diktaturer har monopol på sandheden og løggen. Holocaust blev kun muligt efter flere års intensive løgne og massiv propaganda mod det jødiske folk.

Alt er spin

Men vore vestlige demokratier er så sandelig også forgiftet af “det falske vidnesbyrd”, og overtrædelsen af det niende bud føler man er nærmest nødvendigt for at kunne begå sig eller få en politisk karriere.

Taler en politiker sandt, siger tingene uden omsvøb eller svarer ærligt på spørgsmålet, så bliver hans ord jo hurtigt fordrejet, blæst op og brugt imod ham, det gælder både pressen og hans politiske modstandere. Ethvert uoverlagt ord, enhver uskyldig bemærkning bliver der stillet skarpt på. Så ”lærer” den drevne politiker, hvordan han i fremtiden skal pakke tingene ind, hvordan han skal udtale sig med “uld i mund”, så han ikke kan fanges af sine ord.

Ifølge Jersild er alt i den politiske arena jo spin. Alt drejer sig om at give en ”sandhed” den rigtige drejning, det rigtige spin i forhold til ens egne interesser - sandheden gribes som en bold i luften og kastes videre med et skru - at beskytte modpartens navn og ære er i denne forbindelse mindre vigtigt, hvis man selv kan udnytte den varme politiske kartoffel til ens fordel. Ja, det handler om at få den anden sat i et dårligt lys. Det er jo ikke løgn, det er jo bare min version af sandheden.

Den andens udtalelser misforstås bevidst, blæses op og forvrænges til ukendelighed, modstanderens motiver fordrejes, alt for at opnå nogle billige point i folketingsalen og i pressen. Med spindoktorer i alle partierne øges politikerleden og vores tiltro til vore ledere. Og så har vi jo vores karikaturtegnere til at styrke vores opfattelse af den og den politiker.

Pressen er en medspiller i alt dette. Vi lever i en tid, hvor halve sandheder og rygter og sladder spredes med lynets hast gennem medierne. ”Ubekræftede oplysninger” sagt nok gange på tv bliver til sandheden i morgen, for det er rygtet, der bliver hængende i luften, ”der må jo være noget om snakken”, og vi er villige til at tro rygtet,

hvis sandheden ikke kan graves frem. Og pressen, der er så hurtige med at se gennem fingre med alt, når en person er på vej op ad berømmtheds stige, er lige så hurtige med at sladre og offentliggøre alle mulige slibrige detaljer, når en person er faldet i unåde.

Tænk blot på golfspilleren Tiger Woods. Jagten er nu gået ind på hans privatliv. Før masser af rygklappere og nu bliver han hånet, gjort til grin og lægges for had af stort set alle. Vi føler nærmest, at det er legitimt, fordi han har begået utroskab. Hans undskyldning og anger på tv er blot endnu en mulighed for at håne ham. Det er blot spillets regler. Kan du ikke klare mosten, så gå væk fra rampelyset, lyder det kynisk.

Guds ord er sande

Bibelens advarsler mod overtrædelsen af det niende bud burde få os alle på knæ og gøre os til tavse lyttere af Guds ord. Der bliver fældet en dom over menneskeheden her. Rom. 3:11,13: ”Der er ingen forstandig, ingen, der søger Gud...Deres strube er en åben grav, med deres tunger taler de svig, der er slangebift under deres læber, deres mund er fuld af forbandelse og forbitrelse”.

Matt. 12:26-37: ”På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt. På dine ord skal du frikendes, og på dine ord skal du fordømmes”.

”Der er ikke et sandt ord i deres mund, deres indre er en afgrund, deres strube er en åben grav, de har en glat tunge”. (Salme 5:10).

Grundlaget for det niende bud er Guds troskab. Hans ord er sande. Hans løfter holder, hans bud fører mennesker på ret vej, hans

advarsler redder en fra ulykken, hans kærlige ord helbreder og heler. Gud er den sande Gud. Han kan ikke lyve.

I Jesus Kristus, Ordet, der blev kød, finder vi den perfekte taler. Jesus taler mange hårde ord, men han gør det i kærlighed.

For nåde og sandhed forenes i Kristi ord, så bag hans advarsler er der et bedende hjerte, som kun ønsker at råbe de mennesker op, der er fanget i hykleri og bedrag, og redde dem fra den undergang de går i møde. Omvendt er hans ord til den svage, den nødlidende, den angrende fulde af trøst og overbærenhed.

Dette Sandhedens Ord var konstant under beskydning. Altid løb der falske rygter rundt om ham. Farisæerne fordrejede hans ord, og forsøgte at fange ham i ordstrid eller i en løgn. De bagtalte ham og prøvede at nedgøre ham. Og han blev dødsdømt på falske vidnesbyrd, uden at nogen stod op og forsvarede ham. Jo, Jesus kender til det niende bud.

Djævelen er løgnens fader

Bag alle løgne står Djævelen, og Jesus kan med rette sige om farisæerne og de skriftkloge: Joh. 8:44 ”I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgner”.

Djævelen er løgnens fader og det er hans hovedopgave at sprede løgne og fordreje sandheden om Gud, Guds karakter og det han har gjort i Jesus.

Djævelen ønsker mere end noget andet at få mennesker til at tro på løgnene om Gud og hans evangelium, at Gud i virkeligheden

ikke elsker mennesket eller at mennesker bliver frelst alene af nåde ved troen på Jesus Kristus. Og vi er desværre af natur alt for lydhøre over for disse løgne.

Tungens magt

En af de mest detaljerede advarsler om at vogte vore læber får vi i Jakobs brev kap. 3. Tungen ”kan prale af stor magt”. “Tænk på, at den mindste ild kan sætte den største skov i brand; også tungen er en ild”. ”Tungen kan intet menneske tæmme”. Tungen ”er ustandselig på færde med sin ondskab og fuld af dødbringende gift. Med den velsigner vi Herren og Faderen, og med den forbander vi mennesker, som er skabt i Guds billede; fra samme mund lyder både velsignelse og forbandelse”.

Vi ved det godt. Det mindste ord kan have en voldsom ødelæggende kraft. Du kan bide dig i tungen, men er ordene først sagt, får de sit eget liv, som du ikke er herre over. Tænk på ét hårdt ord sagt om dig eller imod dig eller noget du har hørt ad omveje sagt om dig. Det kan sidde i dig i årevis, ja nogle gange glemmer du det aldrig. Et uoverlagt ord, en uvenlig bemærkning, en bebrejdelse eller en hånlig latter. Det svider i sjælen. Jakobs sammenligning med gift og brand er velvalgte. En dumsmart udtalelse kan lægge et politisk liv i ruiner, et uoverlagt ord fra lægen kan give en patient uanede bekymringer, et ukærligt ord sagt i raseri kan rykke selve fundamentet under et ægteskab.

Social snak eller sladder?

Enhver må ransage sig selv i lyset af dette bud. Det har været menighedernes problem lige siden apostlenes tid, at der så nemt

opstår kliker, stridigheder, uenighed og konflikter, hvor bagtalelse, sladder og falske vidnesbyrd trives.

”Bagtalerens ord er som lækkerbiskener, de glider helt ned i maven”. (Ordsp. 18:8) Slurp..hhmmm..mums. Vi er så ferme til at så tvivl om hinanden, så subtile i vores hykleri: - Nu er det jo ikke for at sige noget ondt om ham, han er en kær broder i Herren, men altså har du hørt, at han.....

Nu er det jo godt, at vi snakker med og om hinanden og deler vort liv med hinanden, både sorger og glæder, så vi også kan bede for hinanden og lære hinanden bedre at kende. Men så ofte ender den almindelige snak alligevel med bagtalelser, der ikke opbygger men snarere bryder ned og skaber afstand, mistro og splid.

Ofte behøver vi måske ikke at høre alle detaljer om en andens problemer for at kunne bede for vedkommende (selvom vi er nok så nysgerrige....) Tænk på, hvordan dit syn ændrer sig over for et andet menneske, når du hører en halv vind om noget, den person har gjort, men slet ikke kender alle detaljer. Vi kender måske ikke de motiver, der ligger bag, eller det, som har fremkaldt en forkert handling, som vi nu så selvretfærdigt fordømmer. Detaljer og fakta, der, hvis vi vidste det, ville fremkalde lidt mere forståelse eller sympati og medfølelse fra vores side. Ja, måske endda forsvare vedkommende.

Det vi siger om et andet menneske er med til at præge det billede, andre får af vedkommende, også selvom det bare var en henkastet bemærkning. Det kan være nok så sandt, det du siger om den anden, men er det nu nødvendigt at sige i denne situation? Er det nødvendigt at bringe det på bane igen? Hvad er dit motiv med endnu engang at træde rundt i det? Har du virkelig omsorg for næstens navn og ære i det du nu siger om vedkommende? Er det opbyggende for fællesskabet og for ”sagen” eller bare tom snak og

sladder? Her er det godt indimellem at bide sig selv i tungen og tage en lille pause, før man begynder på en ny talestrøm om en eller anden person. Og måske tænke: Hvordan ville du føle det, hvis dette blev sagt om dig?

Tal godt om hinanden

Omvendt, så bliver man i nogle situationer nødt til at sige noget til en person, der har trådt en over tærerne. Matt. 18:15 ”Hvis din broder forsynder sig imod dig, så gå hen til ham og drag ham til ansvar på tomandshånd”.

Men hvor ofte viger vi ikke uden om den konflikt og i stedet snakker om situationen til alle andre og måske også lige fortæller det, så vi selv står i det bedste lys og alene bliver martyren i hele miseren. Vi føler os såret, vi er vrede og harmdirrende og ønsker at få luft for vores frustration og jo, vi vil give igen ved at nedgøre den anden.

”Intet råddent ord må udgå af jeres mund, kun et godt ord til nødvendig opbyggelse, så det kan blive til velsignelse for dem, der hører det” (Ef. 4:29). Fulgte vi dette råd i vores tale om andre, ville vort kristne fællesskab nok blive sundere og stærkere. Dette vers fortæller os, at vi bør tale godt om hinanden, forsvare en kristen broder eller søster, der bliver sværtet til, og frem for alt tro det bedste om vort medmenneske, måske er det bedre at være lidt for naiv end lidt for kynisk, når snakken falder på andre.

Det kræver stor visdom, når vi skal forholde os til ting i menighederne, vi ikke bryder os om, som vi mener er ubibelske. Eller vi føler, at verdsligheden er krøbet ind hist og her, at tingene ikke gøres med den rette ånd, at evangeliet bliver forkyndt forkert,

at lovprisningen er blevet for moderne eller for gammeldags osv. osv. Vi bliver hurtigt selvretfærdige og ender med i fortvivlelse at slå ud med armene og beklage os til andre over den ”stigende verdslighed” eller ”udbredte ligegyldighed over for Guds Ord” eller ”gamle traditioner, som burde være afskaffet for længst, sammen med kedelige prædikener og lange bønner”.

Hurtigt ender vi også med kun at se det negative og lade det overskygge alt andet, så vi slet ikke ser, hvordan Helligånden på trods af menneskets skrøbelighed arbejder og virker i menigheden. Og vi er hurtige med at affeje en person som uåndelig, hvis vi har lidt imod en persons væremåde eller holdninger, som vi ikke bryder os om.

Andre gange så står vi på sidelinien og hører om andre kristne i kirken, der falder eller holder op med at komme i fællesskabet af den ene eller anden grund. Mange gange kan vi kun gøre lidt i denne situation, men alligevel går snakken i de små hjem. Vi prøver at stykke en mening ud af løsrevne ting, vi hører hist og her.

Det er godt at have nogen at snakke med om dette, men måske vi ofte glemmer først og fremmest at komme til Gud med disse frustrationer og bede ham om at vise os, hvad vi selv kan gøre for at være et godt eksempel, der trækker i den anden retning og viser hen til Gud. Eller hvordan vi kan hjælpe til, hvor mennesker er på vej væk fra fællesskabet.

Paulus havde mange alvorlige formaninger til menighederne, men han var også en bønnens mand, der sled og stred i bøn for menighederne.

Det niende bud er så alvorligt, fordi det netop afslører vort hjerteforhold til Gud og vort hjerteforhold til næsten.

Tiende bud: Hvad hjertet begærer

Du må ikke begære din næstes hus. Du må ikke begære din næstes hustru, hans træl eller trælkvinde, hans okse eller æsel eller noget som helst af din næstes ejendom.

2. Mos. 20:17

Hvorfor opstår der kampe og stridigheder blandt jer? Er det ikke, fordi jeres lyster fører krig i jeres lemmer? I begærer brændende, men opnår intet; I myrder og misunder, men kan intet udrette; I strides og kæmper, men opnår intet, fordi I ikke beder.

Jakob 4:1-2:

Det tiende bud starter med en tanke, et lille stik af misundelse springer frem i hjertet, en "øjnenes lyst" som hjertet kredser om, et begær, der leges med.

Dette bud stikker dybt, lige så dybt, som det første bud om ikke at have andre guder end Herren selv. Dette bud afslører ikke blot vor synd, men mere grundlæggende, at vi er syndere af natur.

Paulus måtte fortvivle, da han bedømte sig selv i forhold til dette bud. Denne selvretfærdige farisæer, der stræbte efter total lydighed kunne ikke vriste sig fri af dette 10. bud: "Begæret vidste jeg ikke af, før loven sagde: "Du må ikke begære!" Men med budet fik synden et påskud og vakte al slags begær i mig". Han så pludselig, hvor han stod i forholdet til Gud, hvor syndig han var.

Den nærmest klassiske fortælling fra Bibelen om dette bud er historien om Akans tyveri af en smuk kappe fra de ting, der var lagt band på under erobringen af Jeriko. Akan bliver afsløret og må gå til bekendelse: “Mellem byttet så jeg en smuk kappe fra Sinear, to hundrede sekel sølv og en guldbarre, der vejer halvtreds sekel. Jeg begærede det og tog det. Nu ligger det i mit telt, gemt i jorden, med sølvet nederst.”

Jeg så en smuk kappe, jeg begærede den, jeg tog den, jeg gemte den.

Eller omskrevet med ord fra Jakobs brev kap. 1:14-15: “Når man fristes, er det ens eget begær, der drager og lokker én; når så begæret har undfanget, sætter det synd i verden, og når synden er vokset op, føder den død”.

Og Jesu ord er selv en lammende dom over det menneskelige hjerte, bundet hjælpeløst i synd: “Indefra, fra menneskenes hjerte, kommer de onde tanker, utugt, tyveri, mord, ægteskabsbrud, griskhed, ondskab, svig, umådehold, misundelse, bespottelse, hovmod, tåbelighed”.

Griskhed, umådehold og misundelse er tre synder fra denne liste, som lægger sig tæt op ad begæret.

Det er ret svært for os at sætte fingeren på, hvornår “begæret har undfanget”, hvornår begæret fødes og bliver til det syndige begær, der menes med det 10. bud.

Jeg kan se den flotte bil, min ven har og beundre de mange hestekræfter og det flotte stereoanlæg, han har sat i. Det må være dejligt at have råd til sådan en bil, tænker jeg. Jeg glæder mig på hans vegne over den komfort og den glæde den må give ham, eller gør jeg?

Altså det er måske også lidt ødselt af ham at give så meget for en ny bil, og han virker en anelse for selvoptaget og materialistisk....han har nu også altid været alt for glad for biler.

Jeg tænker på min egen bil, der har kørt alt for mange kilometer og nu intet er værd, men jeg har ikke råd til at skifte den ud, slet ikke med sådan en bil, og det er da også en værre larm, min bil giver fra sig, og alle de reparationer den seneste tid. Hvorfor er jeg den eneste, der kører rundt i sådan en gammel spand? Hvorfor giver Gud mig ikke et bedre betalt job? Hvordan får jeg råd til en ny dyr bil? Hvad om jeg tog et ekstra job, eller spillede lidt mere i Lotto eller...

Alle disse hjertets tanker er for så vidt uskyldige, synes vi. Og alligevel kan vi hurtigt se, hvad der nu er ved at opstå i vort hjerte....griskhed, umådehold og misundelse er allerede så småt begyndt at forme sig og det næste vi gør er at bagtale vennen og sige noget nedsættende om ham, næste gang vi møder en anden ven, eller vi bliver så utilfredse med vores egen situation i livet, at vi sætter spørgsmålstegn ved Guds godhed, og går og tumler med tanken om ikke at opgive noget på selvangivelsen, så vi kan få lidt flere penge mellem hænderne.

Begæret sætter altid en selv først. En begærlig person vil altid se sig om for at finde ud af, hvad han kan få ud af andre, snarere end hvad han kan give andre. Budet kalder os derimod positivt til at tilsidesætte vore egne behov og tænke på næstens behov. At hjælpe vor næste, så han kan beholde det, der er hans. "Gør intet af selvished og heller ikke af indbildskhed, men sæt i ydmyghed de andre højere end jer selv. Tænk ikke hver især på jeres eget, men tænk alle også på de andres vel". Jesus er vort eksempel her, han, som gav afkald på sit eget og som kom for at tjene og lægge sit liv ned for andre.

Tv-reklamerne pirker til vort begær hele tiden ved at skabe en illusion om, hvor lykkelig, populær, glad, komfortabel og sund vi ville være, hvis vi blot købte dette produkt. Og hvor tomt vort liv vil være uden denne komfort. De populære reality-shows som Paradise Hotel har begæret nærmest som en forudsætning: “Hvad vil folk gøre ved hinanden, hvis guleroden er popularitet og stor pengepræmie”.

- Tilbøjeligheden til at begære i vort samfund næres ved en uhæmmet forbrugerisme der lærer, at menneskets hovedformål er at akkumulere, bruge og nyde mere og mere af verdens ressourcer, skriver teologen Walter Brueggemann.

Hjertets frihed

Vi må igen understrege, som vi har gjort det gennem hele denne artikelrække over de ti bud: Dekalogen kalder os ind i et liv i frihed. “Det er ikke en despot, der taler fra et røgfylt bjerg, men en Befrier, der ønsker at Hans folk skal blive ved med at være frie og som ikke ønsker, at folket igen skal ende i fangenskab”. Sådan skrev vi i den første artikel for tre år siden.

“Du må ikke stjæle” viser os friheden til at dele vort liv og ejendele med hinanden. “Du må ikke dræbe” viser os friheden til at leve og lade leve. Sabbatsbudet kalder os ud af rotteræset og ind i en sund rytme af arbejde og hvile, budet om utroskab er der for at beskytte familien og så ægteskabet kan blomstre og have trygge rammer. Sådan kunne vi blive ved. Og her ved det niende og tiende bud kan vi se, hvordan disse to bud beskytter først næstens ry og rygte og dernæst hans ejendele og familie. Og dette sidste bud tager

os tilbage til det første bud og kalder os ind i den frihed det er at have Gud som sin beskytter og forsørger for alting i livet.

Ronald Wallace skriver i "The Ten Commandments - a study in Ethical Freedom":

- Det tiende bud er ikke givet til os for at få os til at fortvivle, men for at hjælpe os til at se, hvordan vi kan forny og genoprette vores liv under Guds løfte. Gud viser os ikke problemets rod uden at give os et håb, han viser os at hvis vi begynder her, så vil han også begynde med os og hjælpe os. "Du må ikke begære" kan også betyde: "Du har ikke behov for at begære". Det er et løfte fra Gud om, at han vil sørge for os i alle ting og på alle de områder, hvor vi synes at mangle noget.

Dette bud tager os til hjertet af det svar, Gud giver apostlen Paulus, da han bad om at blive befriet fra tornen i kødet, den torn, som plagede ham og fik ham til at begære den frihed andre mennesker havde uden tornen. "Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed."

Derfor kan Paulus også i Filipperbrevet sige dette: "Ikke sådan at forstå, at jeg har manglet noget; for jeg har lært at nøjes med, hvad jeg har. Jeg kender til at have ringe kår, og jeg kender til at have overflod. I ét og alt er jeg indviet, både at være mæt og at sulte, både at have overflod og at lide mangel. Alt formår jeg i ham, der giver mig kraft.

Tre praktiske skridt

Hvad kan vi gøre for at dæmme op for begæret og leve et liv i dette buds frihed? Lad mig nævne tre ting:

1. Vogt dit hjerte

Ordsprogenes bog 4:23-27 kommer her med sund livsvisdom til den kristne:

Frem for alt: Vogt dit hjerte,
for derfra udgår livet.
Giv agt på den vej, du går,
du skal styre hele din færden;
bøj ikke af til højre eller venstre,
hold din fod fra det onde!

Og fra Salmernes Bog 139:23 “Ransag mig, Gud, og kend mit hjerte, prøv mig, og kend mine tanker”. Vogt dit hjerte, Giv agt på din vej, og gør det til din bøn, at Gud må give dig en større erkendelse om dit hjertes motiver og bevæggrunde. Så nemt bedrager vi os selv og følger mere eller mindre blindt strømmen.

2. Nøjsomhed

Begæret bilder os ind, at der er noget, som vi bare ikke kan leve uden.

Vi må have den seneste nye computer, og vi skal som alle andre ud og rejse hvert år og vennerne i skolen mobber ens børn, hvis de ikke får de nye smarte bukser og sko og mobil, også selvom de gamle bukser slet ikke er slidte. “Gudsfrygt sammen med nøjsomhed bærer lønnen i sig selv... har vi føde og klæder, skal vi lade os nøje med det. Men de, der vil være rige, falder i fristelse og baghold og henfalder til utallige tåbelige og skadelige tilbøjeligheder, som styrter mennesker i undergang og fortabelse”.

Føde og klæder...det er ikke meget, kun lige nok til at overleve.

“Lad ikke kærlighed til penge bestemme jeres adfærd, men stil jer tilfreds med det, I har. For Gud har selv sagt: “Jeg lader dig ikke i stikken og svigter dig ikke.” Derfor kan vi frimodigt sige: Herren er min hjælper, jeg skal ikke frygte, hvad kan et menneske gøre mig?”

Hvornår er nok, nok? Hvornår kan vi slappe af og nyde det vi har fået givet og ikke lade jagten på noget nyere, større og bedre hele tiden være grobund for vores utilfredshed? Der er ikke noget i vejen med at stræbe efter en højere levestandard, et bedre job og et større hus.

Men hvad der ofte ligger bag er en konstant nagende utilfredshed med det liv, vi har nu. Det er denne fornemmelse af, at vi ikke formår at hvile i Gud. Tænk på det sabbatsår, som Gud indførte i det israelske samfund. At lade alt ligge brak i et år, at frigive trælle, at give afkald. Kunne jøderne ikke herigennem lære noget vigtig om Gud som forsørgeren og om nøjsomhed og tilfredshed med øjeblikkets goder og ejendele?

Når jeg begærer det, som tilhører mit medmenneske, så er det i virkeligheden et udtryk for, at jeg er utilfreds med det liv og de vilkår, Gud har givet mig. Ligesom afgudsdyrkelse i virkeligheden er udtryk for, at jeg ikke er tilfreds med den Gud, der har givet mig livet. Hermed er ringen sluttet tilbage til det første bud. Det handler om mit forhold til mit medmenneske, ja, men det handler også om mit forhold til Gud.

Tænk her på Louis artikel om hedonisme (se side 12). Hvor stort råderum har begæret i en nydelses- og forbrugerkultur som vores, hvor selvudfoldelse spiller en større rolle en selvopofrelse?

3. Taknemmelighed

Vi har været langt omkring i kristenlivet de seneste tre år i denne gennemgang af de ti bud. Måske er det her passende at lade en tak gå op til den Gud, der har skrevet budene med sin egen finger.

For de rammer han har sat omkring vort liv, for den ydmyghed ind under Gud, som budene kalder os til. Taknemmelighed, lovprisning og bare det at nyde Gud i al hans godhed og forsyn vil rette vort begær væk fra os selv og alene mod at tjene ham og leve for ham.

Jeg synes denne taknemmelighed kommer så dejligt frem i Thomas Kingos salme "Nu rinder solen op" (citeret er strofe 2, 3 og 7). Må denne holdning gennemsyre vor hverdag.

Så jeg vil lade denne gamle salmedigter få det sidste ord:

Utallig såsom sand
og uden måde,
som havets dybe vand
er Herrens nåde,
som han mit hoved daglig overgyder:
hver morgen i min skål
en nåde uden mål
til mig nedflyder.

Min sjæl, vær frisk og glad,
lad sorgen fare!
Dit legems blomsterblad
vil Gud bevare:
Han vil i dag mig give kraft og styrke,
jeg i mit kald og stand
min Gud og Fader kan
tilbørlig dyrke.

Du bedst min tarv og trang,
o Herre, kender,
tilmed er lykkens gang
i dine hænder,
og hvad mig tjener bedst i hver en måde,
du det tilforne ser.
Min sjæl, hvad vil du mer?
Lad Gud kun råde!

Appendix til Sjette Bud: Dødsstraf

Du må ikke begå drab.

2. Mos. 20:13

Har jeg forbrudt mig og gjort noget, der fortjener dødsstraf, så vægrer jeg mig ikke ved at dø

Paulus til Festus, Ap. G. 25:12

Blod vanhelliger landet, og for det blod, der udgydes i det, kan der kun skaffes landet soning ved blodet af den, der udgød det.

4. Mosebog 35:33

En diskussion om dødsstraf vækker mange følelser, og der er da også stor uenighed blandt kristne om, hvordan dødsstraffen i Det gamle Testamente skal forstås i lyset af Det nye Testamente.

Vi ønsker alle en retfærdig dom. Men hvad er en retfærdig dom i en mordsag? Hvad med ham, der har dræbt konen og sine to børn? Terroristen, der har dræbt hundreder af civile? Nazi-forbryderen, der står med tusinder af menneskers blod på sine hænder?

Den seneste henrettelse i Danmark foregik i juli i 1950, hvor en person blev dødsdømt for landsforræderi. Det ville være politisk "selvmord" i dag at kræve dødsstraffen genindført, ja, i hele EU er der en meget bred enighed om at kritisere især USA for deres brug af dødsstraf.

Alligevel viste en meningsmåling, da Saddam Hussain skulle henrettes, at over halvdelen af danskerne syntes, at det var OK. Så selvom loven siger et, så er der stadig en eller anden retsfølelse i befolkningen, der ikke helt slipper tanken om dødsstraffen.

Umiddelbart kunne man også tage ord som barbarisk i sin mund om den elektriske stod, galgen eller giftsprøjten. Hører det hjemme i et moderne samfund?

Samtidig rejser der sig en protest i ens indre, når bestialske mord begås på børn, og morderen efter en 10 år igen er på fri fod. Vi føler ikke, at retfærdigheden er sket fyldest. Forbrydelsens alvor er blevet ignoreret.

Den retfærdige straf

I et bibelsk perspektiv står det klart, at morderen fortjener at dø. 1. Mos. 9:6 “Den, der udgyder menneskets blod, skal få sit blod udgydt af mennesker. For i sit billede skabte Gud mennesket”.

Tidsånden dengang var præget af Lemeks voldsomme doms-ord: “Jeg dræber en mand for en flænge, et barn for en skramme. Hævnes Kain syv gange, skal Lemek hævnes syvoghalvfjerds gange.”

Det blev værre, da Lemeks søn Noa levede. “Herren så, at menneskenes ondskab var stor på jorden, og at alt, hvad de ville og planlagde dagen lang, kun var ondt...Jorden var fordærvet og fyldt med vold for øjnene af Gud” (1. Mos. 6:5,11).

Gud besluttede at udslette menneskeheden og begynde forfra med Noa, og det første Gud gjorde efter syndfloden var at udtale ordene i 1. Mos. 9:6. Og tilføje bagefter: “Men I skal blive frugtbare og talrige, I skal vrimle på jorden og blive talrige på den.”.

Her udtales dødsstraffen før den specificeres i Moseloven, der jo gjaldt i en bestemt tid i Det gamle Testamente for Israel, som var underlagt helt specielle privilegier og ansvar. Ordene til Noah synes at have en bredere appel til hele menneskeheden gennem alle tider.

Dødsstraffen i 1. Mos. 9:6:

1. Den primære årsag til dødsstraffen er, at mennesket er skabt i Guds billede, og derfor krænker drabsmanden Gud, som er livets kilde, og han der alene skænker livet som en gave til mennesket. Morderen må derfor gengælde med sit eget liv. Dødsstraffen peger på, at vi lever i et moralsk univers, og at mennesket til syvende og sidst står ansvarlig overfor Gud. Den peger på, at Gud er en retfærdig Gud, der må dømme synden. Det er også sådan Bibelen taler om Guds kommende vrede i den endelige dom: "Han vil gengælde enhver efter hans gerninger" (Rom. 2:5, Joh. Åb. 20:11-15).

2. Den udtales kun som en straf for mord. Ikke for en skramme, som Lemek ville det, eller syv mand for en mand. Gud udmåler en retfærdig straf.

3. Dødsstraffen er en beskyttelse af den enkelte i samfundet. Det synes som en modsætning, at dødsstraffen indføres, samtidig med ordene "bliv frugtbare og talrige". Men netop dødsstraffen er i denne sammenhæng med til at få bugt med det anarki og den sanseløse vold, der herskede før syndfloden. Det kommer også frem i 5. Mos. 19:19-20 om dødsstraffen: "Du skal udrydde det onde af din midte. Andre skal høre det og blive bange, og man skal ikke mere begå så ond en handling hos dig".

En ny pagt - en ny tid

Vi må sige, at dødsstraffen har en meget mere konkret og konsekvent betydning i Det gamle Testamente, som den ikke har under den nye pagt. Under den gamle pagt blev Guds frelsesplan forberedt igennem et folk her på jorden, Israel. Det jødiske folk var på en måde både stat, folk og menighed på en gang, og Gud var Israels egentlige leder og konge.

Folk og nationerne bliver på en mere direkte og konkret måde ramt af Guds straf og dom end vi ser det i den tid, vi lever i i dag. Når der i Det nye Testamente tales om dom, så gøres det mest i forbindelse med dommen på den yderste dag, når Jesus kommer igen. Det rige, som der tales om i NT, er Kristi rige som udbredes på en anden måde, mere skjult, gennem forsagelse, forfølgelse og lidelse, og den nye pagt er ikke bestemt til at skulle regulere magter og myndighederne, men er af åndelig natur og har til formål at skabe og fastholde et ret forhold til Jesus.

Det betyder ikke, at fordi Jesus siger, at vi skal vende den anden kind til, eller den, der er uden synd, skal kaste den første sten, så udelukker han hermed dødsstraffen. Jesus afviser ikke statens ansvar og ret til at dømme forbryderen, men han advarer den kristne om ikke at gå ud i en personlig vendetta men snarere vende den anden kind til, elske sine fjender og tåle ondt for Kristi navns skyld.

Myndighedernes sværd

Det klassiske afsnit om myndighedernes ansvar, som altid tages frem, er Romerbrevet 13: "Ikke for ingenting bærer myndighederne

sværd; de er Guds tjenere og skal lade vreden ramme dem, der gør det onde”.

Mange ser “sværdet” som en henvisning til dødsstraf, selvom nogle mener, at det måske ligeså meget henviser til statens militære magt i forbindelse med krig og oprør osv. Men fordi Gud har givet myndighederne “sværdet”, så står der intet om, hvor ofte dette sværd skal tages i brug og hvor dødeligt slaget skal være.

Vi bliver også nødt til at se strafudmålingen i den samfundsmæssige situation, hvori retfærdighed skal udøves og administreres. For der er et samspil - både mellem hensynet til en retfærdig dom og myndighedernes evne til gennem retsudøvelse at holde ro og orden.

Vi lever ikke i et ørkensamfund, hvor der ingen sikre fængsler eksisterede, og hvor der var brug for en meget hurtig, direkte og konsekvent afstraffelse for at forhindre volden i at brede sig. Dengang tjente dødsstraffen et klart formål uden alternative holdbare løsninger.

Vi lever i en tid med topsikrede fængsler, hvor folk kan spærres inde på livstid, en form for straf, der ikke var udbredt på Bibelens tid. Vi har andre midler til at holde morderen fra gaden og sikre ro og orden og fred for den enkelte. Det er værd at overveje, om fængselsstraffen kan idømmes som maksimumstraf, samtidig med, at vi understreger menneskets værdighed, som skabt i Guds billede

Dom og nåde

Det er også værd at overveje, hvordan begreber som nåde og barmhjertighed spiller ind i opgaven med at fælde en retfærdig

dom. Lad os ikke sætte retfærdighed og nåde over for hinanden som modsætninger.

Herren dømmes og straffer, men det bliver gentaget flere gange i Det gamle Testamente, at han er "en barmhjertig og nådig Gud, sen til vrede, rig på troskab og sandhed". Overraskende nok får det første mord ikke de konsekvenser, vi kunne tro. Abels blod råbte til Himlen, men Kains liv blev alligevel sparet. Dødsstraffen blev ikke eksekveret. Det samme med David efter både utroskab og drabet på Urias: "Da sagde David til Natan: "Jeg har syndet mod Herren." Natan svarede David: "Så tilgiver Herren din synd. Du skal ikke dø". 2. Sam. 12:13. Dødsstraffen i Bibelen er en maksimumstraf, men ikke en, der falder i alle drabssager. Ja, faktisk ved vi ikke, hvor ofte den blev eksekveret.

Princippet om at "overvinde det onde med det gode" bør også være indbygget i ethvert retssystem. Vi taler her om "formildende omstændigheder", som ofte kan spille ind i mordsager, og det er jo også grunden til, at dødsstraffen langt fra i alle tilfælde af ret oplagte mordsager ikke bliver idømt i USA.

I amerikanske retssags-film vil dommeren som regel efter dødsdommen sige: "May God have mercy on your soul". Om dette stadig sker ved jeg ikke, men sætningen peger på, at der bag dødsdommen står en både retfærdig og nådig Gud. Som har givet myndighederne autoriteten til at straffe det onde, men at denne Gud også er nådig. Retfærdighed og nåde forenes i korset, hvor Gud fuldt ud demonstrerer begge ting. Årsagen til, at Gud overhovedet kan tilgive menneskets ondskab er, at Jesus selv har båret den på korset, hvor han blev gjort til morder og drabsmand. Dommeren selv står frem og betaler skylden med sit eget liv.

Hele dette aspekt i dødsstraffen - eller straf generelt - eksisterer stort set ikke mere. I et demokratisk og sekulært samfund er det

dommeren, der på statens eller rettere massernes vegne, idømmer forbryderen en straf. Og dødsstraffen ses som den ultimative afslutning og mørke, mens Bibelen stadig er åben for nåde, selv på dødsgangen, eller for forbryderen ved siden af Jesus på korset, der angrede og blev tilgivet.

Dødsstraf i USA

Når vi ser på USA, så er der flere ting, der gør mig betænkelig ved dødsstraffen, som den praktiseres i dag. Den store majoritet af dem, der sidder på dødsgangene er fattige, der med en overbebyrdet beskikket advokat ikke har fået ret til det samme forsvar som en rig, der kan betale et helt hold af advokater til at føre sin sag og få vendt enhver sten i sagen, der er til hans fordel. Det kan få en amerikansk kristen modstander af abort til at skrive dette:

- Dødsstraffen er ikke reserveret for dem, der begår de værste forbrydelser, men dem, der har de dårligste (eller mest overbebyrdede, red.) advokater. Hvornår har vi sidst set en rig mand blive henrettet i USA?

Desuden udelukker dødsstraffen muligheden for at genoprette fejl. I USA er der siden 1976 blevet løsladt over 120 fanger fra dødsgangene, mens over 1100 er blevet henrettet. Det betyder ikke, at alle 120 pr. definition har været uskyldige, men der er begået fejl i retssagerne og i flere tilfælde har nyt DNA-materiale påvist, at den dømte var uskyldig. Det er foruroligende.

Der er også blevet lavet flere studier, som påviser, at det er 3-4 gange mere sandsynligt at blive idømt en dødsstraf i USA, hvis man dræber en hvid person frem for en sort person. Hvorvidt disse studier holder vand ved jeg ikke, men det får en til at tøve lidt på

aftrækkeren. Så midt i ønsket om at fælde en retfærdig dom, så er der også en vilkårlighed i hvem, der får dødsstraffen, som virker uretfærdig. Disse to ting må vejes op mod hinanden.

Der er heller ikke meget, der tyder på, at dødsstraffen i USA virker voldsomt afskrækkende, selvom dette er noget, der er svært at føre bevis for. I hvert fald ikke, som den praktiseres i dag, hvor folk stuves væk på dødsgangen, nogle gange i 10 eller 15 år, før den egentlige straf falder. Der er ikke tale om nogen konsekvent og hurtig eksekvering af dødsstraffen.

Efter alle disse overvejelser, så lad mig blive lidt mere specifik: Principielt ser jeg intet forkert i dødsstraffen som sådan, og mener at den står åben som en mulighed. Der er ondskab, der er så alvorlig, der er forbrydelser, som er så afstumpede, at dødsstraffen ikke kan udelukkes. På den anden side har vi livsvarigt fængsel som en mulighed, der ikke eksisterede på Bibelens tid, og som er en alternativ løsning.

Jeg mener ikke, at Det nye Testamente direkte befaler, at myndighederne partout skal tage dødsstraffen i brug, men at den heller ikke direkte forbyder den. Der gives ingen nemme løsninger i en syndig verden, i et samfund, der har mistet fornemmelsen for en transcendent Gud, og hvor retssystemerne heller ikke virker perfekt.

¹ **5. Mosebog 6:8-9:** Du skal binde dem om din hånd som et tegn, de skal sidde på din pande som et mærke, og du skal skrive dem på dørstolperne i dit hjem og i dine porte.

² **5. Mosebog 6:5:** Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke.

³ **3. Mosebog 19:18:** Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren!

⁴ **1. Korintherbrev 9:21:** For dem, der er uden lov, er jeg blevet som en, der er uden lov, for at vinde dem, selv om jeg ikke er uden Guds lov, men er under Kristi lov.

⁵ **Galaterbrevet 6:2:** Bær hinandens byrder, således opfylder I Kristi lov.

⁶ **Romerbrevet 2:12-16:** De, som har syndet uden loven, vil også gå fortabt uden loven. Og de, som har syndet under loven, vil blive dømt efter loven. For det er ikke dem, som hører loven, der er retfærdige for Gud, men de, som gør loven, vil blive gjort retfærdige. For når hedningerne, der ikke har loven, af naturen gør, hvad loven siger, så er de, uden at have en lov, deres egen lov. De viser, at de har den gerning, som loven kræver, skrevet i deres hjerte, og deres samvittighed optræder som vidne, og deres tanker anklager eller forsvarer hinanden – på den dag, da Gud dømmes det, som skjuler sig i mennesker, efter mit evangelium ved Kristus Jesus.

⁷ **Apostlenes Gerninger 17:30-31:** Efter at Gud har båret over med tidligere tiders uvidenhed, befaler han nu mennesker, at de alle og overalt skal omvende sig, for han har fastsat en dag, da han vil holde dom over hele verden med retfærdighed ved en mand, som han har bestemt dertil; og det har han gjort troværdigt for alle ved at lade ham opstå fra de døde.«

⁸ **Kolessenserbrevet 2:16-17:** Lad derfor ikke nogen dømme jer på grund af mad eller drikke, eller på grund af fester eller nymåne eller sabbatter. Det er kun en skygge af det, som skal komme, men legemet selv er Kristus.

⁹ **Anden Mosebog 31:12-17:** Herren sagde til Moses: Sig til israelitterne: I skal holde mine sabbatter, for sabbatten er et tegn mellem mig og jer, slægt efter slægt, for at I skal vide, at det er mig, Herren, som helliger jer. I skal holde sabbatten, for den er hellig for jer. Den, som vanhelliger den, skal lide døden; enhver, som udfører arbejde på den, skal udryddes fra sit folk. I seks dage må der udføres arbejde, men på den syvende dag skal der være fuldstændig hvile; den er hellig for Herren. Enhver, der udfører arbejde på sabbatsdagen, skal lide døden. Israelitterne skal holde sabbatten, så de fejrer sabbat slægt efter slægt som en eviggyldig pagt. Den er et tegn mellem mig og israelitterne til evig tid; for på seks dage skabte Herren himlen og jorden, men på den syvende dag hvilede han og pustede ud.